

№ 8, 9, 10-11,
12

№ 8-12

13-14

ჩვენ მზა გვსურს... ხალხო,
შეერთდით —
ზავით ანციეთ მზა, ზავით!
გალაპათიონი

დროშა

აგვისტო
№ 8 1992

ქვეყნის

მეზღა ნიჭი კლიერია ქვეყნის დანვის ნიჭი

გალაკტიონი

№ 8 აპრილი (666)

მთავარი რედაქტორი
ჯანსუღ ჩარკვიანი

დროუა

ყოველთვიური საზოგადოებრივ-
პოლიტიკური და სალიტერატურო.
სამხატვრო ჟურნალი

საკრედიტო კოლეგია:

აბაძე ბაგრამი, გულნარა ბახტაძე (ა.
სუხიშვიტელის შვილი), ვასილ გვებტაძე,
თაღო ნინიძე, დინარა ნოდია (მატყარ-
ჩელაქტორი), ელდარ შენგელიანი, ჯურაბ
ჭირითელი, თამაზ ზირაძე, ნოდარ
ჯაბეულიძე.

საქართველოს საბჭოთაო საზოგადოებრივი საინფორმაციო სისტემა

რეპაზი მხარეა

წიგნიდან
„ლენინად ბალახბინის
ცნობრებისა“

კიბეველი შეჩვეული ვართ იმ ამბავს, რომ ყოველი დიდი მწერლის, ხელოვანის ცხოვრება მათსავე შემოქმედებას რაღაცით მუდამ შეესატყვისება ხოლმე. ამიტომაც გვიანტრეკებს მათი ბიოგრაფია. გულმოდგინედ ვიძიებთ და ვიმედოვნებთ კიდევ — ერთი შეხედვით თუნდაც უწინმეტელი ბიოგრაფიული ოცდათუ შესაძლოა მთელი შემოქმედების გასაღებად გვეძივს.

ისიც კარგად არის ცნობილი, რომ დიდ დამაინებს მეტწილად ბიოგრაფიაც გამორჩეული აქვთ, მათი ცხოვრება რაღაცით მუდამ უჩვეულოა, ყოველდღიურობის შალონებს აცდენილი, ხშირად — ამადღებული, უბრალო მოკვდავთაგანს თითქმის მიუწვდომელიც კი. ამგვარი წარმოდგენა იმდენად გვაქვს გავჯარო, გვეჩოთირება (ზოგჯერ თითქოს გვეთაკილება კიდევც), როცა აცნობიერებთ, რომ ჩვენგან თავუკანდემულ ამა თუ იმ პიროვნებას სიცოცხსლ ისე გაუღვია, მანცდამანც განსაკუთრებული არაფერი გარდასდინა თავს. ასეთ შემთხვევებში მოძღვრებთ თათბერი თავისებურად ასწორებენ „შეცდომას“ რჩეული კაცის თავგადასავალს სასურველ მიზნულ ამბავს დაუკავშირებენ, მეტი წარმოდგენილს სინამდვილედ დასაზავენ და მოშვებებას ლეგენდა, რათა აფორაიქოს უნდოლო ფაქტების გლევი ზედაპირი.

და კაცმა არ იცის, ვინ უფრო მართალია — ამ ლეგენდების შემთხვევნი, თუ სააწებო ფაქტების გულმოდგინედ მიმოპოვებელი და გამწვობელი, ისიც უტოვებელია, რომ ესა თუ ის ლეგენდა მანცდამანც ამ და იმ პიროვნებას შემთხვევით არ უკავშირდება ხოლმე, და ისიც უფველია, რომ ხსენებულ სააწებო ფაქტების ვარუდ ფონს არ გაისვლება მართლდენ ლეგენდების ამბავი.

მათხვევნი ნუ დამძრახვენ, თუ ყოველივე ამის შემდეგ ერთ ალბათსაცამოდ უხირო ნახტობს ვაგაკეთებ — მცირე მოგონება მინდა გაეზიხართ. 1940 წლის შემოდგომის მზიან დღეს ორი მესტუეკლასიანი ბიჭი ვისხედით სოლოლაკში ჩვენი მოსართულიანი სახლის სახურავზე. ომის ჩემმა მეგობარმა დიდედ საიდუმლოდ გამახილა ერთი საშინელი ამბავი: თურმე ბალახბინი ტამბიქ

თუ არ დათვრა, ისე ლექსს ვერ წერსო. „ბალახბინი“ კი არა, „ბალახბინი“ იტყობდა ალბათ, მაგრამ ამას ახლა არა აქვს მნიშვნელობა.

მაშინ არც ბალახბინის სახელი გამეგონა და მთვრალ კაცზეც საკამოდ ბუნდოვანი წარმოდგენა შეიქონდა (ამ მხრივ იმდროინდელი თბილისის, მით უმეტეს ჩვენი წყნარი უბნის მით უმეტეს ცოტათი უფრო ნაკლები ცოდნით გვაპროგნებდნენ). ასე რომ, ვერაფერი ვაივად და ვერც იმას მივხვდი, რა იყო ამ ამბავში ისეთი შემადარწმუნებელი, რომ ჩემი გულითადაც მძაქავი ლამის ჩურჩულით მესიტყვებოდა. მაგრამ სწორედ იმ საიდუმლო კილის წყალობით მოხდა ალბათ, რომ ის ამბავიც, ის დღე, ის სიტყვებიც საშუალოდ შეიმომრჩა მესხიერებაში. გვიანლა მივხვდი — თურმე ლეგენდას მახიარეს, თბილისის ქუჩებსა და სახლებში დაჩხულებულ წლობით ნალოთავებ ლეგენდას.

რადგან არავის გვსურდა იმის დაჯერება, რომ ავგერ ჩვენს გვერდით, კრილოვის ათში თუ ურგისის (სწინდელი მარჯანშვილის) თახში ურტინეველად ბინადრობდა კაცი, რომლის ცხოვრება გარეგნულად ჩვეულისაგან არაფერი განსხვავდებოდა. ამ კაცის ყოფა რაღაცით გამორჩეული უნდა ყოფილიყო უმეველად. მაგრამ რით, რით უნდა ყოფილიყო გამორჩეული და უჩვეულო? თავისთავად ის ამბავიც, რომ ეს კაცი გენიალურ ლექსებს წერდა, არასტყბით არ ემართადა წარმოსახვის აღსავნებად. ავი თქვა ამ კაცმა თავისი პირით:

ასხუთიანი ჩაქუჩის ცემით ცა ჩემზე ცდობა ძალთა მიკრებას, მან დამაწავსა მგზავრობა ჩემი ცხოვრების ჩემის აბობოქრებას.

მეცად, სად არის ეს აბობოქრებული ცხოვრება, სად არის შემოქმედების შესატყვისი სიმძაფრე?

გვიანლა მივხვდით: მისივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, — „იქ, შიგნით, სულში“. მის მიერვე დახატული სურათი რომ გავისხენით:

ღამით პრეზრეგად ძლივს მახუტავს
სახოლს
ანდობდენ გრივალს და კორიანტელს,
მანდობდენ ძაძას უფველს ტაძარს,
მას, უბრალომხარს რომ ჰგავდა კანდულს.
აბა დაუფვირდეთ: ეს ძველ მწიგნობარსა გამო არის ნათქვამი. სხედან ტაძარში ავტორნი თუ ვადამწერნი, სახთლის შუქზე წერენ და

ამ მცირე შუქს ანდობენ გრივალს და კორიანტელს, თითქოს ძაძას ხდინ მონასტერს. რა გრივალა ეს, ან რაოვარ უნდა მივხედოთ სახთლის შუქისთვის გრივალთ თუ გრივალისთვის სახთლის შუქი?

ეს მათს სულში მიბობობურ გრივალთა, „ვეფხისტყაოსნისა“ თუ „ქართლის ცხოვრებაში“ ამტყდარი პრივილეგირებული იმეგარი, თვით ბალახბინის სულშიც რომ ბობოქრობდა.

მაგრამ გარეგნულად თითქმის არაფერი ამხელდა იმ გრივალის არსებობას. მის შესვარძობად ან ბალახბინის პოეზიას უნდა სწვდომოდით ბოლომდე, ან კიდევ ბალახბინის თვალები უნდა გქონოდათ ნახაზი: დაკავალთ, შიგნისაგან შექმენოთ, ხესთასფლის მომზარალო თვალები ნათესობილელსა. თანაც ის თვალები ყოველთვის კი არ გამოიზიარებოდნენ ამნაირად: ზოგჯერ დაგმბულთ ჰქონდა მზერა და მაშინ ის თვალებიც ფაქტებით ისოდენ ღარბ მისსავე ბიოგრაფიას ემსავსებოდა.

პო, ქცევა ჰქონდა კიდევ ცოტათი უცხადი — ოდნავ ექსცენტრული მიხვრა-მიხვრა, სავანებოდ და წერადღობული ხმა, ნეივიული ექსცენტრულია. მაგრამ ავგერი დედალები ყველამ ხომ არ იცოდნენ, გინდაც სცოდნოდნათ, ყველა ხომ ვერ ჩახვდებოდა ამ უცნაურობის მიზეზებს. აბა, ათსობით უხაველად აღმანის სხვა რამით უნდა ესულდგმულა. მით მითი სტირდებოდათ, რაღაც უფრო გამორჩეულთან წილნაყარი ლეგენდა. ბალახბინი სხვემსაგან ნამდვილად გამორჩეული პოეტი რომ იყო, ამას ყველა გონიბობდა, ხშირად რომ სვამდა, ისეც კარგად მოეხსენებოდნენ. მაგრამ პოეტობით გამორჩეულნი იქნებ კიდევ მოძებნილყენებ? თანაც ცისფერაწწელების შემდეგ მსმელი პოეტის სახელით ვის უნდა ვაეკვირვებინა ქართველი კაცი, ცალ-ცალკე ეს ორი ფაქტების არაფერი მტყვევებოდა. მაგრამ „თუ არ დათვრა, ისე ლექსს ვერ წერსო“, — ეს უფვე სულ სხვა არ იყო. ამგვარი ცნობა მართლდენ უჩვეულო ამბავს შეიცავდა. რადგან თუ ცალკე სიმთვრალე და ცალკე ლექსებიც თხზვა ჩვეულებრივ რაიმედ მანძიანდ, სიმთვრალეში წერაჯერ არავის სმენოდა. ეს უფვე ლეგენდა გახლათ.

იქნებ ამ ლეგენდაში ის აზრობა იყო ჩაქსოული ქვენობიერად, რომ ბალახბინი ტამბიძის პოეზია რაღაც ისეთ სფეროებს არის ნაზიარე-

საქართველოს

ჩამთვისი ღამისათვის პირი ნათელი,
რას იტანის ჩამაზე შთამომავლობა.
გალაპირონი

ბი, რომელთა ხილვა სადაცაა და ფეხზედ მებრას არ ძალთაშ* აღმათ აიჭ უნაჩინაბა.

ხოლო ლეგენდას რომ დავეხსნით და ფაქტების სამყაროს დაუბრუნდეთ, გალაკტიონ ტაბიძის თავგადასავლიან იმას თუ დავახსავთ ცოცხათა უჩვეულო ამბად, რომ ამ კაცთა ცხოვრება ისე გაატარა, თითქმის არასოდეს უმსახურია. სემინარიამ სწავლის შემდეგ, 1910-1911 წლებში, ვაჟა-ფშაველასი არ იყოს, სოფლის მასწავლებლად გამწესდა მცირე ხნით, 1911-1912 წლებში ქუთაისში სხვადასხვა რედაქციებში მუშაობდა, 1922 წელს „გალაკტიონ ტაბიძის კურნალს“ სცემდა. ეს იყო და ეს. ცოცხათ უჩვეულო-მეტოი, იმიტომ ვამბობ, რომ ჩვეს ხანაში, როცა მწერლობა პროფესიად იქცა, აღარც ის ამბავია მაინცდამაინც უჩვეულო, რომ მწერალი აოსად მხაზრობდეს.

დაიას, ფაქტების გარეგნული მდინარეობის თვალსაზრისით ამ კაცის ცხოვრება თითქმის არაფრით გამოირჩეოდა იმ ზომამდე, მისი ბიოგრაფიის დაწერაც კი საქანლო საქმედ არის ქცეული. ოღონდ კაცის ცხოვრება ის ზომ არ არის მხოლოდ, თუ ორიღის სად მიზნადობს, როდის რომელ გეოგრაფიულ პუნქტს მწევსა, როდის ვის ხვდება, რას ჭამს და რას სვამს. კაცის ცხოვრება მთლიანობაში მაშინ არის ჩვენი ცნობილი, როცა ამ გარეგნულ ფაქტებთან ერთად მისი ფსიქიკის, მისი სულის ასავალ-დასავალსაც ვიცნობთ ასე თუ ისე.

ხოლო გალაკტიონ ტაბიძის სულოვ ცხოვრებას ერთობ მკირიღნი თუ იცნობდნენ სინამდვილეში. ის, რაც გარეგნულად ვლინდებოდა ან როგორც გარე მხენი აღიქვამდნენ (და შემდეგ ჩვენ გვიზიარებდნენ), არცთუ იშვიათად კარიკატურა უფრო იყო, ვიდრე ქეშმარიტი ხატი დიდი პოეტის სულისა.

გალაკტიონ ტაბიძეს ერთგან უყვროდა:

იმ მაღალა, დიდა მაინც,
ნისთვის მოისწია ზარების ზარი

მეორეგან:
იგი დაფნის იყო ღირსი,
ოცი ცეცხლით აწყოდა.

მესამეგან:
თითქმის სული სადმე ვლიდს
და გულს ცეცხლს მღებობდს.

იქვე სხვაგან:
იხიბებოდა სული დიადით,
რის მიმოდლებს სწვდებოდა არბი

ამგვარი იყო თავდაც: ზარების ზარის მსმენელი, დიდი ცეცხლივით აღობრუნებული, სიმამლეთა მწვდომელი, რუსთაველის სიტყვები რომ დაფრთხით — „ზემედეველი ცნობის“ მფლობელი. ამიტომ ბუნებრივია, რომ ზნორად, ერთობ ზნორად არ ესმოდათ მისი, აღონ ვერ უღებდნენ, მის ნათქვამს უტოდებოდათ აღიქვამდნენ ხოლმე.

მაგრამ, ვარდა ამისა, ისიც კაცი იყო, „აღამის ტომთა“ შთამომავალი. მისი სული გამუდმებით კი არ ვლიდა ზესთა სფეროებში, გამუდმებით კი არ რეკდა „მისი პიზნები გენიალური“. ზოგჯერ მასაც ეწედა ჩვეულებრივით, ყოველდღივით, წარმატებით ტუბობა, ნუგეშის პოეზია, აღიარება, თუნდაც ფუჭი პატივმოყვარეობის დაქმანობილება. ასეთ დროს კირვეულოც იყო, უმწეოც, ზოგჯერ ასაცილოც, ხანდახან ძნელად საგუებელიც. კომიკური იყო კონტრასტი, რომელიც მის სიღიადესა და მის წვრილმან, ამო ცხოვრებისეულ წყვეტებას შორის იქმნებოდა. რადგან ბავშვი იყო, დიდი, ახოვანი, თანაც ზოგჯერ ცივირ ბავშვი. 1921 წელსვე პოეტების მეფედ აღიარებულ კაცს იყო, ოცდაათი წლის შემდეგაც რომელსამე სტუდენტურ გაზეთში ამპიოთხული ქების სიტყვები სწორედ ბავშვურ სიხარულს ჰგვრიდა. მერე მოჩვენებობა — საქმარისად არ ვაროთ აღიარებულ. ასეთ წუთებში გესლიანი იყო, დაუნდობელი. ხანდახან ცოტას თვალთმაქცობდა კიდევ,

არტიკობდა, ქირქილებდა. „ამპიკო, — შეესიტყვევობა ვისმე საგანგებოდ დაწერილებული ხმით, — საკვირველა სწორედ, ამპიკო“, მერე თავის ამოუცნობ, პინანოზური ძალის მქონე თაფლისფერ თვალბს შეანათებდა თანაც ვინ არ იყო მისი მოსაუბრე — შემთხვევითი, ჭრელი ხალხი, დაწყებული ლუღბანაში აკიდებულ მემთავალით და დამთავრებული მთავარი კალმოსნებით თუ გრაფომანებით, თავიანთი თავი სამყაროს ცენტრად რომ აქვთ დასახული და მაინც ასე სულმოსწრად ფებულად რომ უყვართ ცნობილ აღამაინთა გვერდით ამოტმანსება.

ასე რომ, თუ გვსურს გალაკტიონ ტაბიძის ბიოგრაფიას მის მთლიანობაში მივწვდეთ, ბიოგრაფიული ფაქტები და თვითმხილველთა მოგონებები არ უნდა ვიკმაოროთ, საამისოდ მთელი მისი შემოქმედება უნდა გავთვალისწინოთ. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ არა მხოლოდ ფაქტებისა და მოვლენების ღონზე განვიხილოთ მისი ლექსები, არამედ სწორედ ამ ლექსებიდანაც გამოვხედოთ ფაქტებსა და მოვლენებს, გარემოს, ესე იგი მათს შემქმნელსვე დავეცნობოთ მებრას და, თუ შეიძლება ასე ითქვას, სულის ბიოგრაფიულ მოვიწინწინოთ. მაშინ შესაძლოა აღმოჩნდეს, რომ გალაკტიონ ტაბიძის ცხოვრება უმდიდრესი ფერებით მოვლევარე გზა ყოფილა.

1971 წელი.

გალაკტიონი, კ. ბალმონტი და ვარლამ რუხაძე ქუთაისში.

ენობის

წიგნიდან „უნიონი“

ერთი სიურპრიზი კიდევ შემოგვკეთავს: ლექსში გადარჩენილი ფიროსმანის ფარშვანგები!

იყო კუნძული მტკვარზე, იდგა კუნძულზე რესტორანი. კედლები რესტორნისა მისტა მხატვრისა.

მოკვდა მხატვარი, დაიწვრა რესტორანი, გაუქმდა კუნძული.

და მხოლოდ პოეტის სტრიქონებში დარჩა და გადარჩა მხატვრის ფერსკა — მელოდიური მეტაფორა:

მიეთოვოს, მიეთოვოს
კედლებს ფარშვანგები.

გალაქიონი და ფიროსმანი! თბილისის ქუჩებისა და ქუჩაბანდებს ანსოვს ორი მოხეტიალე ქვინია, ორი მარტოსული, ორი უცნობი, უცნაურ ვარკვლავზე დახატული დიდი ბაგშვები: ერთი შეუცნობელი და დაუფასებელი, მეორე — აღიარებული და ტიტულოვანი, — და მაინც ორივე ერთნაირად შეიხსნული და დაწყვეტილი.

მათი გზები მართლობის დღესასწაულზე შეხვდნენ ერთმანეთს, ბავშვის შექით გაბრწყინებულ გზაშესაყართან: მხატვარი თითქმის ითხოვოდა საყვარელ ქალს, პოეტი თითქმის ავტოცივდა მხატვრის ნაკვლევზე ხეტიალს, მხატვრის ამქვრბასა და ამქვრბებს უახლოვდებოდა.

ერთმა ამითავანმა — ჰუჭურე მიხა მირზოვემ — ათასცხრას ორმოცდაცხრამეტე წლის ოცდაერთ წელამდეც მოაწოწია, და როცა რეპროდუქტორიდან სამგლოვიარო მელოდის პირველი აკორდები შემოესმა, რის ვაი-ვაღლახით წამოიღვა სწორად, სიცხით გათანაგული — ბოლომდე ფეხზე იდგა და ნიკალს ხათობდა და ნიკალს მავერი — ასე გააცოცხლა და პატივი მიავი მთაწმინდის აღმართისკენ აღმავალს, რომელსაც ხანვეარი საქართველო მიაცილებდა...

მთაწმინდისკენ აღმავალმა კი, ზუსტად ოთხი ათეული წლით ადრე, პირველმა დაიტრია წინა წელიწადს უპატრონოდ გარდაცვლილი მწუხარებების მქონაზე (იქნებ ერთი წლის შემდეგ შეიტყო? ერთი წლის შემდეგ კი არა — მგონი ჭყავდა არ იცის — არა, ნამდვილად არ იცის: ცოცხალივით იხსენიებს):

სგულ სტრასი და როს წანას,
კოქლო სპაჰკ, კვირღები,
დაწაწე ფიროსმანის
სევდიანი ტვირთები.

და ვარიანტიდან ვარიანტში გაგვიცოცხლა და შემოგვიანა ფიროსმანის სამყარო: მადათივის კუნძული, რესტორანი „თეთრი პელიკანი“, მტკვრის განათებული სანაპიროები, ზნათარი, ყორანი, ტრეები, სახანდარი, საიათნოვას დაუახლოვებელი პანგები, ფერიებისა და კახების კივილი, ფარშვანგები, იძების დარდები (იქნებ ხომ ხშირად ხატავდა: იქნებ აქვე მოხატა?!) და კოქლო სპაჰკ, რომელიც ერთხელ კიდევ გაიხსენა: ძველი აშუარის შაჰარ-ოლანის მუხამბაზი ჩაიფერა:

კოქლო სპაჰკ დაღის დახალახითა,
თავი, პირი გასვრია ტალახითა —
მზღღმუღი, მრულე პირისხითა,
ფეხებს ათრევს ვაითა, ვაგლახითა.

ხოლო ამ სტრიქონების გვერდით კიდევ ერთი საინტერესო დეტალი მიგვანთნა:

— ოთახში ჩამოკიდულია გალიები იაღონებით.

მეორე ლექსიც მალე დაწერა — „ტფილისი“. აქ უკვე აღარ იხსენიებს, მაგრამ თუ კარგად დააკვირდებით, ამოცნობთ: აქაც ათოვს მადათოვს, აქაც ლამდება და მტკვარი ბრწყინავს, კვლავ მუხარე სიზმრები და წმინებანი ენაცვლებიანი ერთმანეთს... და მალე დამატებითი ფერები და კონტურები გამოჩნდება: არსენალის მთა და ეთრავები (იქნებ ესეც ფერსკეხვა გაუქმებული?!). ფონი თითქოს ნატურიდან ანუ ნახატიდანაა გადმოწერილ-გადმონახტული: ლაკონური და მარტივი („კა — ოკანე, მოვარე — ნარტი“): მთავარიანი ცა მთასაც კი ავიწროვებს და ოკანებს დასმკვრივება — ატალღებელი, იშლება სასღვარი ხაზებსა და სტრიქონებს შორის და თვითონ ფიროსმანის ხატებაც გამოგვეცხადება. ახლა კი ყოველივე უფსიხ პოეტები:

და მესიზმრე შენ, ვისაც ქვრა
სამოსი გმოსავს ნუნულ ოცნებით
და არ შორდება დღისმშობლის ცქერა
სასუქ ქართული პატოსინებით.

ამ ცრემლნარებიც და სევდანარევი ტრეებიც აღრესატი უცნობია. ჩვენს ვერაუღს კი ერთი ფაქტი აძლიერებს: პირველი პუბლიცისისის სარეცენზო სტროფს კიდევ ერთი სტროფი ერთვოდა, რომელიც წიგნში აღარ შეუტანია:

მომხაღრღვა ძვირფასმა ხატმა
და ბედი ჩემი წვა არის მისი

და ირბი გზით გამოყვანს საღმე მარადისი და ძველი ტფილისი.

არანაკლებ საყურადღებოა მეორე ფაქტი: ზარნიშან წიგნში ორივე ლექსი თანამიმდევრობით დადებულა: „ტფილისი“ და მეორე „თეთრი პელიკანი“. თანაც პირველს განმეორებული რვა ბოლო სტრიქონიც მოაყვება, მოვალწერტოვლობით ტრეპებით დასარულა, დაუთავიფრებელს დაემსგავსა და ასე უფრო დაუკვირბა მომდევნო მეორეს, მიუხედავად იმისა, რომ სხვადასხვა რიტმებია. მოგვიანებით დიდ დავთარში თავისი რჩეული ლექსების, სტროფებისა და სტრიქონების ვრცელი კოლაჟი შეაჩრია და უცნობის მოსიზმრებას უშუალოდ მოაყოლა: „გადმოფრენას ეს ყორანი მადათოვზე აპირებს...“

რაც მთავარია, მხოლოდ გალაციონის შექმლა ალბათ ფიროსმანის თვალში მაშინვე დგომოჩინა და ამოცენო „ღღისმშობლის ცქერა, სასუქ ქართული პატოსინებით“.

ღალღ ასათიანიც გუმბინთ იგრძნობს და გაიხსენებს ოცი წლის შემდეგ: „მართოდენ გული და ბაჰლოლი პატოსინება“, — და უნებლიეთ დაგვემორწმება.

ასე შეუცნობლად ხვდებიან ერთმანეთს პოეტები!

პოეტები და მხატვრები! ერთი დაუსრულებელი ლექსის ნახევრადგართმული სტროფიც წაეკითხოთ და კომენტარისაგან თავი შეეკავოთ:

თვატრს შემდეგ მარლი ორი
ქელმა მადაოვს გაგვინაპარა,
სახეში გვეცმდა ნიავის ტბორი
და წსქვიღებში იბრძოდა მტკვარი.

ფიროსმანის აპოლოგია პოეზიაში და არა მარტო პოეზიაში ტოვა მოგვიანებით დაიწყო და დღემდე გრძელდება. სხვაგა აიტაცეს, გულში ჩაიკრეს, მისსაკუთრეს, გაიტანეს, გადმეორეს. ჩვენი პოეტი კი არავის გასენებია, და მხოლოდ სხვა თაობის კაცი, ჩემი თაობის მხატვარი მოგდა ჩემთან და დამაკვილიანა.

გალაქიონმა კი, მიუხედავად თავისი დაუღვავებელი ცხოვრებისა, როგორღაც მოიპოვა თუ ვამბობა და 1930 წლის 20 ივნისს საქართველოს ეროვნულ გალერეას ჩააბარა ფიროსმანის „პატარა მეთევზე“ (ესეც სხვას მიეჭრეს).

ხოლო 1935 წლის ივნისში, სამხატვროდ, პარიზში, ვერ შეხვდა ილია ზნანავიჩს — ფიროსმანის ერთ-ერთ აღმომჩენსა და პირველ

რა ვაკეპრობნი

რეცენზენტს, რომელსაც — როგორც ფურცლებს პოეტს — კარგად იცნობდა, ვიდრე ეს უკანასკნელი უცხოეთში გაემგზავრებოდა:

— უზარმაზარი ცილინდრით, ხალხის ყუბაღლების მიწნად, დადიოდა ილია ზდანევიჩი.

ეს შეხვედრა არ შესდგა, მიუხედავად ზდანევიჩის აქტიური მღელღობისა: რამდენიმეჯერ მოაკითხა სასტუმროში და ვერ დიპირა. წერილი დაუტოვა „პალას ოტელის“ ბლანკზე: გუშინ საღამოს ორჯერ ვიყავი და ვერ გნახე. ზვალ დალით მიგაღ 10 საათამდე, იმედი მაქვს მოვისწროებ, რადგან ძალიან მიხდა თქვენი ხმათა.

როგორც ჩანს, მიიქცევი შეხვედრის ერთმანეთს: მეორე ბლანკზე კვლავ სწუხს ემიგრანტი: ბევრჯერ შემოვიარე და ვერსადღეს ვერ მოვისწროე, მოულოდნელად ვთხოვებ. ბედნიერ მგზავრობას უსურვებ, მოკითხვას აბარებს მეგობრობითან და სთხოვს: იზრუნე „ჩვენს სართო საქმეზეთ“.

პოლონელი მამისა და ქართველი დედის შთამომავლები — ძებნა ზდანევიჩებმა მთელი ცხოვრება დაფარისანის ნახატების ძებნასა და ფადარჩენას, მოპოვებასა და შესწავლას შიშობდნენ. ილია ზდანევიჩმა 1916 წლის 5 მაისს თბილისში საკუთარ ბინაზე მოაწყო მხატვრის ცნობა ნახატის პირველი ერთდღიანი პერსონალური გამოფენა, რომელიც რამდენიმე საათს გაგრძელდა, და პარიზში ფიროსმანის ოთხმოცე შედგერის გამოფენასაც მოესწრო 1969 წლის მარტში. დაუცხრომელ მეციცნბეს არასადღეს განელებია ეს ინტერესი და უნდა ვივარაუდოთ, რომ „სართო საქმე“ ამგვარადაც ნიკაოს შეხვედრა.

დღეს შეიძლება დარწმუნებით ითქვას: გალაქიონმა შენგებულად აარიდა თავი თბილისელ ნაცნობს, რომელიც 1921 წელს წვიდაც ემიგრაციაში. პარიზში გალაქიონი არ შეხვედრია საქართველოდან წასული არცერთ ემიგრანტს. თუ ვასწავთ, ვამგზავრების წინ ბერიამ დაიბარა და ესაუბრა. მასთან ერთად მიიწვია კონგრესის მეორე დელეგატი, სომხეთის მწერალთა კავშირის პირველი მდივანი ვაჰრამ ალაზანი:

— ალაზანს ეგინია, ბერიას არა, სამუქნაროდ, ალაზანის შიში და გალაქიონის წინათგონობა გამაბოლდა: მომავალ წელს ალაზანი დააპატიმრეს, დააპატიმრეს საბჭოთა დელეგაციის წევრთა თათქის ნახევათი. და თუ იმასაც გავიხსენებთ,

რომ მრავალ რეპრესირებულს სწორად პარიზის შეხვედრები წაუყვებოდა ბრალდებით, გალაქიონის სიფრთხილედ სავსებით ვასავები და გამართლებულია.

ეტყობა, სახიფათო სიტუაცია ილია ზდანევიჩმაც იგრძნო და მეორე ბარათში ერთბაშად გამოეთხოვა და გზა მოულოდნელად.

მაშინ ზდანევიჩის ორი პატარა ბარათის თბილისში ჩამოტანაც საირსკო ვახლდათ: ალბათ საქმარისი იქნებოდა თავისებურად გაუმჯობრებული რუსულად მინიშნებული — „ზა ნაშე იბმედე დელა“! მიუხედავად ამისა, გალაქიონმა ეს ბარათები პარიზიდან ჩამოიტანა და ბოლომდე შეინახა. თუმცა „პალას ოტელის“ ამ ორი ფარატინა ფურცლის მოძებნა პოეტის უზარმაზარი არქივის ლაბირინთებში თვით საბჭოთა სუკის აგენტებსაც გაუჭირდებოდათ.

როგორც ირკვევა, ორ ემიგრანტს მაიქცე შეხვედრის პარიზში, მაგრამ ისინი 1915 წელს — რევოლუციამდე გადასახლდნენ საფრანგეთში და ალბათ ამიტომაც უფრო სარდონი აღმოჩნდნენ:

— მხატვარი ლარიონი და გონჩაროვა, ანა კარავაევის ქალი და მე ვაგაენებამდე დავდიოთ ე. წ. „პარიზის სტრამაქ“ში.

ცნობილი რუსი მხატვრები, ცოლქმარი მიხეილ ლარიონი და ნატალია გონჩაროვა აღწერილი პერიოდში პრივილეგიებში იყვნენ გატაცებული და პრივილეგიუბების ნახატებსაც ავრთმდნენ. საუკუნის დასაწყისში მათ მოსკოვში ავაზარდისტების სამი საინტერესო გამოფენა მოაწყვეს. მესამე და უკანასკნელი 1913 წლის 24 მარტიდან 7 აპრილამდე გაგრძელდა. სწორედ აქ გამოჩინდა პირველად ფიროსმანის რამდენიმე ნახატი, რომლებიც ლარიონის თხოვნით ზდანევიჩებმა წარადგინეს: „იერემი“, „ილია ზდანევიჩის პორტრეტი“, „გოგონა კათა ლუდი“ და „ნატურმორტი“.

მიხეილ ლარიონი გახლდათ აგრეთვე ის პირივინა, რომელიც პრესაში პირველად ახსენა ნიკო ფიროსმანი (1913 წლის 7 იანვარი, „მოსკოვსკაია ვაზეტა“).

— დიდად პატივცემული ილია მიხეილის ძემ! უმოჩინოდ და ვიხოთ მომწიფოდათ წერილი ფიროსმანზე... ძალიან გზოხვთ გამოძიებზე... თანევი ძმის ნახატებთან რაც შეიძლება ბევრი ნახატი საუკეთესოდ (აჩვენე უკვე შევიყვარეთ), აგრეთვე მისი შესანიშნავი ფირნიშები. —

სწერდა მიხეილ ლარიონი მიხეილ ლარიონი ილია მიხეილის მე ზდანევიჩის თბილისში (როგორც ვხვდებით, მიხეილ და მიხეილის ძეც პარიზში აღმოჩნდა საბოლოოდ გახიზნული).

სწორედ ამ ილია ზდანევიჩის ვერ შეხვედა გალაქიონი პარიზში 1935 წლის ივნისში და სწორედ ამ მიხეილ ლარიონთან და მის მეუღლესთან ერთად დაეხატებოდა დილაძედ „პარიზის სტრამაქში“ ანუ ლამის ცენტრალურ ბაზარზე, და მწელი დასაჯერებელია, ფიროსმანზე ასე შევიყვარებულ რუს მხატვრებს ოცდართი წლის შემდეგ ქართველ პოეტთან შეხვედრისას არ გაეხსენებინათ „საუცხოვოდ და არაჩვეულებრივად ნიკო ფიროსმანი“, რომ არც დალაპარაკებია და ისე შეახსენა წერილობით — საქმეს მიხედვით, — იქნებ ლარიონისა საშუალებით გადასაცა ზდანევიჩმა თავისი განზრახვა, ანდა რაკი პირად აღუდგინა ვერ ძიარია, სულაც თვითონ მიუგვედა ფიროსმანით არაბაკლებ დაინტერესებულ იკოლქმარი, რომლებიც უკვე საქაბოდ აღიარებულები ვახლდნენ, რადგან მსოფლიოში სახელგანთქმული დიავიდევის საბალეტო სექტაკლებს აღორმებდნენ.

ასე რომ, პარიზის ცის ქვეშ ფიროსმანის „მეგრეთსი მხატვ“ მიუძღოდა მეგზურად ყველასთან, ვისაც შეხვედა და ვისაც ვერ შეხვედა.

ცოტა მოგვანებთ მთელს დაწვლად შეგვეკითხა:

— სად ვხვდებით ერთმანეთს მე და ქართველი მხატვრები: ძველი ფრესკები, ფიროსმანიშვილი?

და ეს შეკითხვა უპასუხოდ დაგვიტოვა.

ჩვენ კი ვუპასუხებთ: რიყის მიდამოებში, 1938 წლის 27 მარტი:

— ქალაქში ხეტიალის ხასიათზე ვიყავი. დავაფილიერე რიყის მიდამოები... იღებდე ძველ საბლეს, ამაგრებდე მტკვრის მარცხენა ნაპირს. უკვე აღარ არსებობს... ახ სხილი, სადაც სცხოვრობდა საწყვლი ნიკალა ფიროსმანიშვილი, მხატვარი, რომელმაც მხოლოდ სიკვდილის შემდეგ გაითქვა სახელი. აღებულია სახლი, სადაც სცხოვრობდა ერთი ძველი ტფილისის და ხალხური შემოქმედების გეი.

ხოლო „საწყვლი ნიკალა“ თავისი მართობობის განუყვარელ მოზიარესთან ერთად გაიმეორებს:

შემდეგ არაა არსად ახალი ცა — ოკანე, მოგვარა — ნაფოტი, ტფილსი ჩემთვის არის მალაიკა გილიტინა და ესუფოტი.

მოშიშორ ბანის ღმერთს კრებულ ბაღაბთონ ბაბიძისა ბაქროვანებ, ბანცხად წაღობი, პირდაპირ ყვავილივით სახან, იარაღობიარანი, ბაბილი ბაბთონ... მთავრით მოსტბის, მოიხლარის ღმერთს მიდინარა...

ბაბილი ბაბროვი

ალაკტიონ ტბიძეს ქართულ პოეზიაში აკაკიმ დაულოცა გზა და უფუფი დიდი ცოცხლად ხილული დიდი წინაპრის მგლო იყო, რომ მის სტრიქონს არასოდეს დატყობია ნამოსაღვრის ცვლი, ყველაფერს გამოარჩევდა უჩვეულოდ მიდინარება, სიანქარე, პერიოდები.

მოკა, მგბრა როდის?

სოკისა მგბრა

სეყოთოთ ბაბილი, მგბრა მონი მანქანი... მოკა, მგბრა როდის? სეყოთოთ ბაბილი, მგბრა მონი მანქანი... მოკა, მგბრა როდის? სეყოთოთ ბაბილი, მგბრა მონი მანქანი...

შორეული ქალის ეში მოკა... მგბრა როდის? სეყოთოთ ბაბილი, მგბრა მონი მანქანი... მოკა, მგბრა როდის? სეყოთოთ ბაბილი, მგბრა მონი მანქანი...

Handwritten signature

მერის თვალებით

ეს რამდენიმე დღეა და რამდენიმე დამე დახურულია გული, როგორც საკანი რამე. თითქმის უმძიმეს კარებს კურანის დადილ ლუქი, გულში ვერც ზეცა ატანს, ვერც სინაირის შუქი, ვაუდაბურდა ჩემი ყოფნის ყოველი წამი, ეს რამდენიმე დღეა და რამდენიმე დამე, თქ, მომიცალეთ, კმარა! მხოლოდ სიკვდილი მინდა, არც პოეზია მატბობს, არც მეგობრობა წმინდა, ეს რამდენიმე დღეა და რამდენიმე დამე, არე-მიდამოს შხამავს ღრმა მწუხარების შხამი. ჩამობურთოს ზეცა, მისიც აღარა მკურა - მერის თვალებით იგი ვერ გაბრწყინდება, ვერა!

უძირით ტბაში ასარეული, აკაკის შთავონებით დახატული ყველაფერადგებულ გვიღვით მასაც შეველოთ იოქა "სიმღერით კვეციბით", რადგან მღერობა დაანათლა გალობის განუყოფლოდებელი ნიქი, არამაქვეყნიური ბგერების ჯიღოქრულ, შეთანხმებულ ყლროს, პარმონის უმღიდღრეს საუფლოს, აზიარა. ამიტომაც გამუდმებით არხვედა მის დაუდგარბოლ, ევლოგოუსს ამუსიკის მსუბუქი ზვირთები.

ადრეული ქაბუტობიდანვე იცოდა, უსაზღვრო სიერცეების, "უქცაავე" მის ბინადარი" რომ იყო და მასავით არავის ეიოღებოდა სიკვილის სხეუნება; სხვანაირად ვერ იტყვოდა: "სიკვილის გზა არაა არის, ვარდისფერ გზის გარდა..." სასწაულოდ გამაზილეული სენა რომ არ მჭონოდა, ვერ იგონებოდა, ვერ გაიგონებოდა ადრე წსულთა, ლანდებად ქცულთა იღუმალ მიხილს:

...და მეძახიან შვიდი სანფლოში მთები, სოზრბო და წინაბილი.

პოეზია, ლირიკა მას გაჩენის დღობდა მშობინარე საოცრებად მიჩანდა, თავისი სიცოცხლის ერთადერთ ფორმად და გამოვლინებად თვლიდა. მისი სიტყვებია: "დასამაბიდან მოლოღევებს ლირიკის შუქი, იგი არ არის უბრალო რამ, რამე ქსუბუქი, ზენა ნიქს გარდა, არსებობას მისს ეწინება თავისებური გამოსახვა და შეეცნება..."

ლორიკა რომ "უბრალო რამ", თავი შესატყვი და სალალობო გასართობი არ ვახლავთ, ამის უპირველესი მაგალითი თვით პოეტის მოწამებრივი, ჭვარცმული ცხოვრებაა.

ყველა დიდი და ქეშპარიტი შემოქმედის დარად, ვალცხვირონ ტბიძესაც ტანჯავდა ოცნებისა და სინამდვილის გამოვლი, ცოდნულაბივი ზღვარი, მათ შორის ჩაქვეული უფსკრული. კარგადაა ცნობილი, რომ მას არ გაანდა პრაქტიკული ცხოვრების არავითარი უნარი: ოციან წლებში, როცა შეიღიზნე ქმინდა თავის შედეგებებს, უხილბა მიქვას, იგი მიმშობობდა (ეს არ არის გამოჩინაობა, ერთადერთი სირცხვილი, რაც საქართველოს და არამართო საქართველოს უქმანია), უჩებუბრად ვაგახსენებდა მალარმეს წერილები, წუხილი იმაზე, რომ სა

ბალაქტიონი და

ვათა-ფხველას მუდღე ჩარგალში.

უხერხულ უკვლავი

არსებო წყაროს ძიებამ მისი ცხოვრების მრავალი დღე შეიწირა და ამით რამდენი დაკარგა მისმა ხელოვნებამ. სხვათა შორის, მალარმე დიდებს „მოძველებულ სისულულეს“ უწოდებდა და სჭარბებდა სულ რამდენიმე ერთგული და გამგები მკითხველი, თითქმის ჩამოსათვლი სულიერი მეგობრები ჰყოლიდა.

მალარმესგან განსხვავებით, ბალაქტიონ ტაბიძე სულაც არ იყო გულგრილი დიდებისადმი, პირიქით, დაუხერხულად ელტვოდა და შეიძლება ამანაც გაუადვილა იმ აურაცხელ უბედურებათა გადატანა, ათასი შხაბით სასვე ცხოვრებამ რომ შეახვედრა.

ბევრს, ვინც თითქმის ყოველდღიურად ხედავდა ამ ღმერთაქს, იგი უღარადელი, დროსტარებას და თრობას გადაყოლილი ეგონა, წარმოდგენაც არ შეეძლო, რა კუპრი ღუღღა მის გულში.

არამოდენა იმედის გაცრუება და ტყვილი უნდა ეგრძნო ჟუკე ხანში შესულს, რომ თავისი ერთადერთი იმედის, სდიფირი სამშობლოს შემხედვარეს ეთქვა:

რა უფრო გულდამწყვეტი,
მეტბო და დიდობს ველო,
მიდილი, თან ფიქრობდე:
ეს არ არის საქართველო!

არის რენიფხების ზღართი,
არის ავტო-მოტო-ველო,
არის ოჯახებზე, მგვარამ
ეს არ არის საქართველო!

გულიდან ამოხეთქილი სტრიქონები უშეკრეს განაჩენს გავს; თავზარი დგავთქმა — გადაფარების, სუ-

ლიერად დაცემის ისეთი საშინელი სურათია დახატული.

თუ როგორ აგვიხდა ეს წინასწარმეტყველურად ნათქვამი, ნაღველით შეფერილი სიტყვები, დღეს უკვე საგნებით ნათელია. ჩვენივე თვისტომთა ტენიდანშულობის, სიბნელის გამო, რამდენი რამ გავეთდა მტრის ვასახარი, საქართველოს დასაშლელი და მიწასთან გასასწორებელი, თუ დროზე არ გამოვფხზოლით, არ მივყვივით ვანების ხსნა, არ ვიქვინით ჩვენი დიდი სულიერი და მატერიალური კულტურის ღირსეული მემკვიდრეები — გადაშენება და სრული გაქრობა არ აგვეცლება.

ამ რამდენიმე წლის წინათ ერთ ანექდაში, სადაც ბალაქტიონის ფენომენს რუსთაველისას ადარებდნენ. მეკითხებოდნენ, ისიც, რუსთაველის მსგავსად „საუბუენების განმავლობაში ხომ არ დაითრუენავდა და შეაფერხებდა ქართული პოეზიის განვითარებას. სრულიად უსაფუძვლო და გაუფიქრებელი იქვე გახლავთ. ბალაქტიონის შემოქმედება ერთთავად დაუცხრომელი ძიებები, ახალი გზების, გამოსახვის, საშუალებათა წივგატორული ხერხების გახსნა და რანაირად შეიძლებოდა (სურვილიც რომ ჰქონოდა) მას ჩიხში მოექცია მომდევნო და მომავალი თაობები.

საერთოდ, ბალაქტიონის წვლილი ჩვენი პოეზიის განახლებაში განუზომლად დიდია, მაგრამ გულტორევილობად შეჩვევა, როცა მეოცე საუკუნის ქართული ლირიკის თვისობრივ გადახალისებას, ფერისცვალებას, მხოლოდ ერთ პიროვნებას მიანწერენ, ეს ფრიად არასახარბიელო მდგომარეობაში გვაყენებს; გარდა იმისა, რომ საერთო სურათს ამახინ-

ჯებს, თავად ბალაქტიონ ტაბიძესაც არაფერს მატებს.

ქვეშაირიტი შემოქმედი რომ არ ბერდება და ბოლომდე ამჟღავნებს თავისი ამოუწურავი ნიჭის მრავალსახეობას, ბალაქტიონ ტაბიძე ამის საუცხოო მაგალითადაც გამოდგება.

ისევე, როგორც გადაბეული, ხნიერი ზე ამოყრის მწვანე ყლორტებს, მერე ტოტები გაუენდღებდა და ძვირფასი ნაყოფით დაიხუნძლება, ბალაქტიონ ტაბიძემაც სიცოცხლის მიწურულს ბევრი ისეთი ბრწყინვალე ლექსი შექმნა, მის აღრინდელ შედევრებს რომ ეხმაინება და უტოლდება.

დიდი პოეტი მრავალ რაშეს შთამომავალთა, თვით შომავლის ვასაგონად ამბობს, იცის, მისი ხმა შორეულ საუბუენებს რომ გადასწვდება და „ცხოვრებისაგან დაჭრილმა ლომმაც“, „მილიონებში ხელის მრეველმა“, თავისი გულქვა, უმაღურა ხანა რომ დავხატა, მათქვის შემბოკვი ბოროტების სახე ეჩვენებინა, ყოველგვარი მოიარების გარეშე თქვა:

მეყანა გაცავს, ვით ძელი გროში,
უღაბურებად იქცა სოფელი,
არ გაჯივრდეს, რომ ასეთ დროში
მცირე ბედისაც ვარ ცმაყოფილი...

სვენაურ ფოლკლორში გამოჩეულ, ლეგენდალ დარჩენილ გმირებს „უბერებელ-უკვდას“ უწოდებენ. ჩვენი წარმოსახვაში სწორედ ასეთ „უბერებელ-უკვდავად“ დარჩება „ლურჯა ცხენებისა“ და „შობობლიური ეფემერას“ ავტორი, იმ აურაცხელ საუნჯეს, ბალაქტიონ ტაბიძემ რომ დავიკოტვა, ახლოს ვერ გავეკრება ჟამთსევის ანჯი, იცნ კეკობა და გახუნება უწერია.

გაგულში, ტყვეში

— მი იმერეთში წავალ, თმამე სამით?

— მიც იმერეთში, ჩემო ბაბონო.

ხალაქბონი

ბატონი კონსტანტინე გამსახურდია ბრძანებდა:

„საქართველო მულამ იმაყვებს სამი გენიოსის სახელით. ესენი ვახლავთ: რუსთაველი, ვეფხველია და ვალაქიონ ტაბიძე. ხანდახან აგრე მგონია, რომ ვერც რუსთაველი, ვერც ვაჟა ვალაქიონის უფაქიზესი ლირიკული შედევრებს ვერ დაწერდნენ.“

მე, ასე თუ ისე, ვიცნობ მსოფლიო პოეზიას და უნდა მოგახსენოთ: ვალაქიონისთანა დიდი ვირტუოზი გუქისია არც საქართველო და არც ჩვენს პრინტებს არ მოეკვება.

...ვალაქიონის ბრეზია, სამწუხარად, კავკასიონის გადაღმა ვერ გადასცდა... დღე, იყო ვალაქიონის მართლდენ ჩვენი საქართველოს ვალაქიონი, ვანუშორებელი ორფესი ქართული სიტყვის მუსიკისა.“

მიუხედავად კავკასიით მისი „შეზღვევა“, იგი მაინც „გადასცდა“ მის სახელებს და მსოფლიო პოეზიაშიც გახდა ცნობილი. როგორც საქართველოს მეგობარი და ჩვენი პოეზიის ღრმად მცოდნე, გამოჩენილი უკრაინელი მწერალი ვიტალი კორბიტჩიწერს, „ვალაქიონი რომ გახდებოდა, საუკუნეთა მხრებს უნდა დაეკრძალო, ვალაქიონი იგივე რომ ვეცდებოდა, საუკუნეთა მხრებს უნდა შედგომოდეს საუკუნეებს.“

...იქსი ჰვავს ვალაქიონი? არავის, ვით საქართველო არა ჰვავს არც ერთ სხვა ქვეყანას.“

დაიხ, ვალაქიონი ერთადერთია. მეფეა ქართული პოეზიისა, მეფე ლტოლნივე ზნანებისა, ერთგულს სურსთკეთვითა და თავდადებით. სამწუხაროდ, ოქროს საწყისისა და პრინციპისა, ამირანის ქვეყანაში, ვერ მოეთესხეთ ნავსაყუდელი...“

ამიტომაც იყო, რომ ყველასაგან მიტოვებულნი ვალაქიონი ისე დაბაიჭებდა მშობლიურ მიწაზე, როგორც შეუცნობილს სამყაროდან მოსულსი უცხო სტუმარი, მისივე სტრუქტურებით რომ ვთქვათ, გამოუცნობი „ლანდი, არაქვეყნიურ დარღობა გადამწვარი“. იგი პეტრე იბერიის, რუსთაველის, გურიანიშვილის, ბესიკის, ბარათაშვილის, ამ გენიალური წინაპრების შტავსად, არ ვაგსლია სამშობლო მხარის, არ მიუტოვებია მშობლიური ხალხი...“

მართლმანა და „ბოლოში“ მითრევებულმა პოეტმა ვედარ აიტანა ამქვეყნიური სიყალბე, უსულგულობა და, პოეტისის ნიშნად, შეთხზე

სართულიდან ვადმოეშვა მის სათაყვანებელ მშობლიურ მიწაზე. მოკვდა ისე, „როგორც პოეტს შეეჭვობა“. ვალაქიონის ცხოვრების ერთ-ერთი მართლ სახსოვარი და ამაღლვებელი ფურცელია მისი მოგზაურობა იმერეთში, მშობლიურ, გამზრდელ რაიონში. ეს მოხდა 1955 წლის ივლისში, მოვლსმინით პირად მის. მისივე დღიურში ვკითხულობთ:

„9 ივლისი. ვახტანგ გურგენიძე, მომხსენებელი ქალი და მე მივედით სადგურზე „ზიმი“-ით ზუსტად ღამის 12 საათზე. ზრდილობაშია მოვლსმა მაჭარაშვილმა გვისურვა ერთი მგზავრობა...“

უნდა პირველის 15 წუთია. საუბარია... სამცხე-საათაბაგოს რაიონზე, ვარძიაზე და სხვა. გვაგონდება ქლუხორი და უფრო ახლობელი რაიონი. სცანენი ქლუხორში, სტავროპოლის ახმეძე. კარგი იქნება მოგზაურობა ამ ძველ ქართულ რაიონში, მართლდაც... მაგრამ...“

ცანდებდით, ჩვენ სამი ფოტოს მატარებელში, საერთაშორისო კუბეში...“

სად არიან დანარჩენები? პირველს 15 წუთი უკლია. რატომაც არ ჩანან.

— მაგრამ სამი: სიღამოს გამხსნენი, მომხსენებელი და მთავარი მოწაწული ხომ აქა ვართ... ძირითადი ბიოთეე აქ არის.

— პირველს ათი წუთი უკლია. არ არიან.

საინტერესოა, რისთვის არ არიან. გვიჭირავს ორი კუბე: მეშვიდე, მეორე; მეცხრე და მეათე ადგილები.

პირველს სხეთი წუთი აკლია.

კუბეში უნდა მხოლოდ მე ვარ. ვახტანგ და მომხსენებელი ქალი კუბედან ბაქანზე გავიდნენ. აღბათ ისინი მოვიდნენ მათ, რომლებიც ავგვიანებენ, ან სრულებით არ მოვლეს (ეს იქნება შევგნებულს არმოსვლა).

საღდაც საათმა თორმეტჯერ დარეკა და გაისმა ჰიმნი „სოფელ ნერუშვილი“ და, ლავროსც გამოცანდა. მამასადამე, უნდა ვართ ოთხნი. ოთხნი ვართ. მონი საცქარიათა.

ორის ოცი წუთია.

ავივსენეთ მოხუცი შლვა დლიანი, თედო სახოკია, ლეო ქიანელი, ნინო ნავაშიძე, იპოლიტე ვართაგავა, მარიამ გაიჩუყული და სხვა. ყველაზე მეტად შლვაზე იყო სიმბარო. გვირინტი ქეთოქე გავგანსენდა. იგი 75 წლისა. აჰ, დრონი, დრონი...“

ლავროსი უქმყოფილია საღეჭ

ციო ბიურთოთ, ბილეთები რატომ ვერ გაანაწილეს კარგად.

„შეუტოვება კიდევ საღეჭციო ბიურთოს. რატომ? რაშია საჭეჭ?“

რას ახვეებს საღეჭციო ბიურთო? არაფერს! სრულებით არაფერს! მაგრამ...“

პირველის ნახევარი, ჩვენი დროით, მატარებელი ჩავა ფოთში. ჩვენ კი სამტრედიისში 11 საათზე ვიქნებით. ასე მეუბნება ვაგონის კონდუქტორი თუ გამოცხადებელი.

ორის 25 წუთია (ჩვენი დროით).

ორის 40 წუთზე გამოცხადდა ანდრო თევზაძე და მატარებელიც დაიძრა. მთელი შემადგენლობა შეკრებილა. მივეჭრებით ფოთისაკენ.

გზაში ლაპარაკია „კომუნისტისა“ და „ახალგაზრდა კომუნისტის“ დავაზე, ვაზ. „კომუნისტის“ მ აპრილოს სარედაქციო წერილში, „ახალგაზრდა კომუნისტის“ რედაქტორის მოსკოვიდან დამრუნებაზე, ქვაჩახიაზე, მოსკოვი არ დათანხმებია „კომუნისტის“ გამოსვლებს „ახ. კომუნისტის“ წინააღმდეგ. ქვაჩახიას აგინებს ანდრო თევზაძე. გადაკატებს ლავროსი კოლანაძეს „ლოტო. ვახუშთი“ მოთამსხველები წერილის გამო. და ასე ჩავვძინა კიდევ გამოვეგულია. დახედე საათს. დილის 8 საათი იყო. უკვე იმერეთში ვართ. ჩვენზე რატარბლის ფანჯრადან გვედებურ ტყვეებს, ვეგლებს, ლელვებს და ფიცხებს. ვუახლოვდებით სამტრედიას. აჰ, ის წერილი! შეიძლება თუ არა გამოთავისუცქაში.

ერთმეტის ნახევარზე სამტრედიისში დიდა. დაგვხვდა რაიკომის მდივანი.

და აი, მივეგზავრებით იმ გზით, რომლითაც არასოდეს არ მივლია. „ზიმი“ მიგვტარებს მთის ძირას ახალდა გაყვანილი გზით.

„ზიმი“ ამ გზებზე.

ჩემს ყმაფულებშია მთის აქ დილით-იანსსაც არ ვაგულვლია.

წინათ დიდი გზა ჩვენს გზასთან ჩაღიდა.

უნდა სხვა გზაა...“

სამწუხაროდ, აქ თავდება ამ მოგზაურობის უსასებო დიდი პოეტის ჩანაწერი.

ვეცდებით პოეტის დღიურის გავრძელებას. ვანში ჩასვლისას დავბინავდით სასტუმროში. დავიგინეთ და იქვე. ახლობელს მიღამებენ თვალთ გადავავლებ. ცენტრში, თვალსაჩინო ადგილზე, დიდი აფეთქატორიანება ხალხს, რომ 9 ივლისს კულტურის სახლში ტარდება ვალაქიონისსადმი მიძღვნილი თემატური საღამო.

გადასჯე...

...საოამოს შვილ საათზე გალაკტიონი და მისი თანმშლები პიონი გამოვიდეთარ სასტუმროდან და მივიგოთებით კულტურის სახლისაკენ, მაგრაბ... რომელი კულტურის სახლი დიდებენ იმ ზღვა ხალხს? გადაწყდა, საღამო ჩატარდეს ღია ცის ქვეშ, ვინის ცენტრში.

ხალხის ასეთი მოზღვაება იმანაც გამოიწვია, რომ ადგილობრივი მოსწავლე-ახალგაზრდობა ფაქტობრივად პირველად ხვდებოდა თავის საამაყო პოეტს. გალაკტიონი ხომ იცოცხლებოდა, რაც არ ჩასულა თავის წმინდელურ ყველაში?

ისიც ყველამ იცოდა, რომ მისი მოწვევა, მიუხედავად არაერთი ცდისა, ყველაფერს „შეზღუდაც“ პოეტის ხელოვნობიანი უფროსი. თუ მკრეხელობაში არ ჩამეფლებოდა, ამჯერად, მისი გამგზავრების თანხმობა განაიხრობა ამ წერილის ავტორისადმი გალაკტიონის ნდობით აღსაყვანი კეთილშინაობით.

მოედის ტრიბუნაზე სტუმრებთან ერთად ახდენდა მასპინძლობა — რაიონის ხელმძღვანელები: გიორგი ლილეუშვილი, გერმანე მალაყელიძე, ერემია სიგუა, ნიუ ლორთქიფანიძე და სხვ.

დიდზე დიდ პატივი მხვდა წილად, პირველი მივსალმობიოდ გენიალურ პოეტს. გალაკტიონის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ მოხსენება და ვალუბელი ჰქონდა ქალბატონ ფატე ნიშნიანიძეს. მან პირნათლად შეასრულა ეს საპატიო მისია. მწერალითა კავშირის სახელით სიტყვა წარმოთქვა კრიტიკოსმა ლავროსი კალანდაძემ. პოეტისადმი მიძღვნილი საკუთარი ლექსები წაიკითხა პოეტმა ანდრო თევზაძემ, მსჯელან პოეტს მიესალმა ვანის საშუალო სკოლის მოსწავლე ლეილა ნიკოლოზიშვილი.

ტრიბუნა გადაიხედა ცოცხალი ყვევლებთან თავიკვლით. რაიონის მუშაკთაგენციის გულთხმება გამოხატავის სიტყვაში ვანის საშუალო სკოლის დირექტორმა ალექსანდრე ნაირაძემ.

დასასრულად, გალაკტიონმა მძღლოდა გადასჯიდა „მეზობლებსა და მეგობრებს“, იქ მყოფ საზოგადოებას... ამის შემდეგ კვლავ კულტურის სახლისაკენ გავემართეთ. მრავალმხრივ საინტერესო იყო საღამო-კონცერტი, რომელსაც ხელმძღვანელობდა კულტურის სახლის დირექტორი ლევან გერსამია (გუდნის ლობთაძობრება პავლე თათარაშვილი). კონცერტის მსვლელობისას ლექსები წაიკითხა:

თხეს: ციკინო შენგელიამ, ოთარ ნიკოლაიშვილმა. მინანა დისამიმეძ და სხვ.

მეორე დღეს, 10 ივლისს, დღილით, სასტუმროდან ავტომობილში შეუპოვითგან გავემგზავრეთ. მივსალმედ, ვახლავაზა სტიქიურად იმართებოდა ნანმოკლე „შეხვედრები“.

შუადღეა. ტექნიკუმის ეზო ხალხითაა სავსე. აქ, მოსწავლე-მასწავლებელთა და მეული რაიონის მშრომელთა სახელით სიტყვა წარმოსთქვა რაიონის აღმასკომის თავმჯდომარის მოადგილემ გერმანე მალაყელიძემ (იმ საღამოს, მისსაკენ სახლის ეზოში, გაიმართა სადილიც).

აქვე, სახალხო პოეტს მივსალმენ ვახტანგ ყუბანიშვილი, ტექნიკუმის დირექტორი ნინა აფხაზაია, მოსწავლეები: დალი მავალიანი, როზა ახობაძე, ერორა მახარაძე (მან წაიკითხა საკუთარი ლექსი „საღამო გალაკტიონ ტამბიძეს“). არ, ახობაძემ მოსწავლეთა სახელით წინადადება შემოიტანა, რათა სახლში, სადაც დიანა ვალაკტიონ ტამბიძე, მოეწყოს პოეტის სახლ-მუზეუმი. წინადადებას მკუხეხა, ხანგიძილივი ტაშით შეხვდნენ... შუამთის შეხვედრა ამშვენიერა სასწავლებლის მოსწავლეთა სამღერის გუნდი ვ. როგავის ხელმძღვანელობით...

იმავე დღეს მიღებულ იქნა დადგენილება ვანის რაიონის მშრომელთა დემუტრატების საბჭოს აღმასკომისა: „სიღვიძე ჭკვიშიში არსებულ გალაკტიონ ტამბიძის სახლში პოეტის სახლ-მუზეუმის გახსნისა და შუამთის კულტურის სახლისათვის გალაკტიონ ტამბიძის სახლის მიკუთვნების შესახებ“.

სულ სხვაგვარი განცდა და სიხარული ახლდა გალაკტიონის მობრძენებს მოზობილურ სოფელში... აქ გასაკვირი არაფერია. დიდმა გალაკტიონმა, როგორც პოეტმა, ხომ პირველად ფეხი ამ ლამაზ კუთხეში მიღებული განცდებით აღდგა? აქ ხომ პირველად აუღერდა მისი პოეტური ქნარი? მაგრა...

ვაფრინა ბავშვობის დღეები.
წინდებები, პალები, ტყუები.

და აი, შუაშობილური ხალხის წინაშე იდგა ქართული პოეზიის მწვერვალი, ახალი პოეტური კულტურის მშენებელი და სიამყე...

ალბათ, ყველა ჭკვიშელს, დიდსა და პატარას, მოეყარა თავი გალაკტიონის კარნადადში. სახლთან მიანდობისას სასტუმროსაკენ შეეგებნენ ნათესავები: მისი სავაგროძის პროკლე. მეუღლე, ქალბატონი ტრიანა ტამბიძე (ციხციძე), ელპარი ბახტაძე (სახლის მოძველელი), ტამბიძეების გვარში უხუცესი დიმიტრი ბაქარაის ძე ტამბიძე, ბიძაშვილი —

მსკოვანი პედაგოგი, ტციანის მძა სიმონ ტამბიძე მეუღლითურთ, 86 წლის მოხუცი ბიძა დიმიტრი ტამბიძე, მოგვარეები: გრიგოლ, ალექსანდრე, გიორგი, დავით ტამბიძეები და სხვ.

პოეტი აღის აივანზე, შედის სახლში, ათვალვირებს, გამოდის და აივანის მოკაბთან ჯდება. საუბრობს მისიუბრებთან. შემდეგ მობინახულა შედის საფლავი... ჩავიდა რიონის ნაპირზე, შეთავალივთა ყანები, ახლომასლო მიდამოები...

ნაშუადღეს გალაკტიონის ეზოში იშლება სუფრა. ამ სუფრის თამადა ალექსანდრე ტამბიძე იკვინებს: „ლონიზა დიდხანს გასტანა. გალაკტიონის ღვინოს ძალიან ერიდებოდა. სადღვრემქლოს იტყოდა და სასვე ჰიქას ისევე მაგდასხე დამძა. ბოლოს მაინც მოიწვია, ჩემი ძმა პირველ განმასხენდაო, — დადარდიანებულმა თქვა... (გაზ. „ქუთაისი“, 1973 წლის 24 აგვისტო).

მართლს ბრძანებს ბატონი ალექსანდრე. გალაკტიონი მგზავრობის დროს ღვინოს საერთოდ არ ეკარებოდა. მე მხვდა ბედნიერება, მასთან ერთად მემოგზაურა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში და მას ასარადოს დაურეგვევია ვი ჩვევა — არ დღუღევა ღვინო, მხოლოდ ვანში ყოფნისას მოვილაპარაკეთ, დილადა რიან ჩემად წავსულიყავით ბაზარში და იქვე დადგეულია თითო ჰიქა ნატურალური ღვინო და შეგვეტანებინა პრასის მწვინი.

„გამოვიპარეთ“ სასტუმროდან და ბაზარში შევედით. მე წინ მივდიოდი და ვეძებდი ნატურალურ ღვინოს, მაგრამ ამოდ, ბოლოს, თველი მოეკარი ერთი ხანწიშვესულ იმერულ გლეხს, რომელიც ღვინოს ჰყიდა. მე მას ჩუმად ვეთხარა: ნატურალური ღვინოს ვეძებ და იქნებ, აქვე, ერთი ჰიქა დავავალევიოთ-მეთქი. მან ლობილით შემოგვხვდა და თქვა: — ტუტულიყავებთ. მას შემდეგ, რაც ჩვენმა გლაკტიონმა უმღერა ჭერარახსულ რეველუციას, საღლა ნატურალური ღვინო მოვემართეთ თბილისისაკენ.

...მესამე დღეს ვანიდად გამოვიმგზავრეთ, გამოვიარეთ გალაკტიონის რიდალთან, მისი ოჯახში — სამარტედიაში. ცოტა ხანს შეგჩერდით და გამოვემართეთ თბილისისაკენ.

ჩვენი მოგზაურობის შესახებ, გარდა კინოტრონიკისა, შემორჩენილი გვაქვს კინომატროტრიბის მიერ გადაღებული გალაკტიონის უცნობი ფოტოსურათები, რომელთაგან რამდენიმესაც აქვე გთავაზობთ.

მინაწირი: შეუძლებელია, არ აღვნიშოთ ის ამბავიც, რომელიც გადავხვებოდა ამ მოგზაურობასთან დაკავშირებით.

ჭერ კიდევ გამოვავრებამდე, როცა „საილუმო“ სამაზალის შევუღეკით, გადავწყვიტეთ, კინოსტუდიიდან წაგვეყვანა კინოოპერატორები. ხელმძღვანელობისაგან ცივი უარი მივიღეთ: ვერ გავატანთ, ჩვენ პიროვნებებზე აკრძალული გვაქვს კინოკადრის გადაღება, ხომ იცით, რა ღონისძიებები ტარდება „პიროვნების კულტის“ მათე შედგების წინააღმდეგო. კინოსტუდიასთან რომ ვერაფერი გავაწყვე, მივმართე კულტურის მინისტრის მოადგილეს ბატონ ვლადიმერ ჰიუტელს, ავუსხინი, რომ გალაკტიონე თითქმის არაფერია გადაღებული და იქნებ დაგვეხმარა-მეთქი. მან ტელეფონით კინოსტუდიის დირექტორს მთელი კატეგორიულობით დაავალა, გაეყოლებინა ჩვენთვის კინოოპერატორებიც. მაღლობის მეტი რა გვეთქმოდა...

სამწუხაროდ, გადაღებული 180 მეტრი ფირიან მხოლოდ მცირედი ნაწილი იქნა გამოყენებული 1955 წლის № 25 კინოჟურნალში. დანარჩენი დაიკარგა, ყოველ შემთხვევაში, როცა დაიწყო მისი ძებნა, ვერ მივაგენით. ამ მცირედი, მგარამ დღეისათვის უნიკალური და უბრწყინვალესი კინოლოკუმენტის შექმნისათვის კულტურის მინისტრის მხრი-

დან დღი საყვედური დავმასხურე. „თურმე ვაბტნე გურგენიძეს, — წერს თავის ერთ-ერთი ჟების წიგნაკში გალაკტიონი, — კულტურის მინისტრმა საყვედური გამოუცხადა, რატომ გააკეთეთ ვანის კინო. — ერთი სიტყვით, ის წინააღმდეგია ბერის“. მგარამ პოეტი სარკაზმული ლექსით აბლოგებს თავის „შენიშვნას“. დავქენ, რომ კულტურის იმდროინდელი მინისტრი შეცდომაში შეიყვანეს ქვეშევრდომებმა.

ამ მოგზაურობის „მიზნით“ სხვა მხრივაც მისაყვედურეს. არც ეს გამოპარვია გალაკტიონის: „კულტურის სამინისტროს ერთ-ერთი სამმართველოს უფროსს გამოუძახებია გურგენიძე, რაშია საქმეო, როდღან შემოიღეთ ლექციების ასეთი ფორმა... ეტყობა, გურგენიძე დაშინებულია...“ (ამჭერად, მიზნუ საყვედურისა, ჩვენს მიერ გალაკტიონთან განხორციელებული „შეხვედრები“ და „თემბატური საღამოების“ ჩატარება გაზღდათ).

და, როცა ვისხენებ გალაკტიონისადმი ამგვარ დამოკიდებულებას, სევდიანად მედიმება: როგორ დააჭერებ მომავალ თაობებს, რომ გეყავდა გალაკტიონი, ცხოვრობდა ჩვენს გვერდით, ჩვენს დროს და, ამ „ტექნიკის საყუენში“ ვერ შეეჭმენით მისი ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ამახველი „ცოცხალი ისტორია“ — ვერცერთი სრულმეტრაიანი დოკუმენტური ფილმი!.

მერი

1
წაქარია ჭიჭინაძეს, ცნობილ მწიგნობარსა და ისტორიკოსს, ახალგაზრდებმა უკენ ჩემი ლექსი „მერი“ — ეს ლექსი დიდი პოპულარობით სარგებლობდა ერთ დროს.

— რა ჰქვია სახელად იმ ლექსს? — კიდევ შეეკითხა წაქარია.

— „მერი“, — იყო პასუხი.

— აა, ვამიგონია, — სთქვა დინქა მწიგნობარმა... — შენ ხეთ-ჩავახეთშიც კი ძლიერ გავრცელებულია ეს ლექსი.

— ეს როგორ? — გაოცდნენ ახალგაზრდები.

— იქ ახეთი ლექსია, — სთქვა წაქარიამ — „შე რომ მოვკვდე, შე რისთვისა, გადა-მოიღე მერისთვის!“ — ძალიან პოპულარული ლექსია, — დარწმუნებით დაამატა წაქარია.

2
ერთი მერი ერთმანეთს არა ჰგავს. ასე, ალექსანდრ ბლუკის მერი — სიმბოლური სახეება, ჩემი მერი — რომანტიული, მაგრამ რეალური და ცხადია. კრიტიკოსებს კი სურთ, ამ ლექსით გაახან არარსებული კავშირი ჩემსა და ბლუკს შორის. ეს ლექსი დამოუკიდებელი ლექსია.

3
ერთხელ ოპერის თეატრში — „მერი“ ცოცხალ სურათად დახდგეს. მერის ახორციელებდა მსახიობი ქალი ნინო დავითაშვილი. იგი იღვა პიედესტალზე, ანათებდა ბენჯელის ცეცხლი, კვეთით ვიდეო მე და ვეთხულოდი „მერის“.

4
„მერი“ ჩემდა დაუკითხავად დაიბეჭდა გაზ. „ოპერტი და ცხოვრებაში“ 1916 წ. მალე ისე პოპულარული გახდა, რომ ყველამ წეპირად იცოდა.

ბალატიონე ტაბიძე

ფრაგმენტი

ერთი ოცნების, ერთი გვარის ვართ ტყუპის ცალი, ერთად ლებიან ჩვენს მამათა უკბოს ფიცარი. ორპირის ფშანის ერთად ვწოვთ ჩვენ უფმურები და ლექსებითაც ერთმანეთს არ დავემდურებით... გაუყოფელი დაგვრჩა ეზო, სახლი და კარი, რიონის ტალღად დავედევნა ხიტევა ანკარა, ერთია ჩვენი სამუდამო საშმის ემბაზი, ლექსი ქართული, გაიმართა ორპირის სახით. მესმის ყანებში გადაბმული გრძელი ნაღური, მოაქვს დილიქანს კენდილიბი და „ნაკადული“. მოიძღვრებ შარავზაზე ჩალანდარები და შიშველ ფეხებს აქ ეკალიც არ ეკარება. მე შემოიყვარდა სამუდამოდ ჩვენი ორპირი, შენ გაბრძავებდა ბავშვობიდან მარტო დაფნარი. მღერის გომბეშო გაუმშრალი და ოქროპირი, ჩვენი სიმღერაც ამ ორკესტრის ხმაა დამდნარი. ეხლაც ზუიან სვილიფეშში მშვირი მგლები და ამ ტალახში ჩაეფლობა იხტიოზავრი. დაჟანგებულა იქ თოხები, ჩვენი ნამგლები და მოხსნეს ალბათ სამერკლოდან მწიფანა ზარი. და მოღუნული აცხობს საკურთხს აქ ორი ღედა, რომელსაც ცრემლი მარტო ერთი თუ დააკურთხებს. კიდევ კარგია, თუ მოყვარემ ვინმემ გაბედა, თუ კიდევ შერჩნენ მეზობლები დაწყველილ კუთხეს.

ირაკლი აბაშიძე

ბილიკი მღერის

იისფერ თოვლის ვენბიანდ ხილიდან ცვენა, შუქი და ბინდი, ცა დამდნარი რთილად და ნამად, ო, ყველაფერი მას ესმოდა მუსიკის ენად, ო, ყველაფერი მას ესმოდა ერთ გაბმულ გამმად; ან იქნებ არა, იქნებ არა, იქნებ ბირიქით, საგანი ყველა იქცეოდა მის წინ ბგერებად და ყველა ვარი, ყველა ღამე, ყველა ბილიკი თვით იყო ჰანგი, იყო ქლერა, ასიმღერება. ის კი უტყუარ ყურთასმენით, გაუგონარით, ამ ქლერის ტალღებს, ქლერის წვეთებს, ქლერის ყვარნაებს იჭერდა, რალაც მიმღეობის უცნობ უნარით როგორც დღის პეპლებს, ვარდის ფურცლებს, ღამის ფარვანებს... ო, ბედნიერი, ბედნიერი, ნეტავ მის ღელვას, ის იყო ღვიძლი ღღთა მისთა

აზრის და ფერის: არის დრო ქვეყნად როცა მღერის საგანი ყველა — ყვავილი მღერის, ღამე მღერის, ბილიკი მღერის, არის დრო, არის, დრო ეკუთვნის სიმღერის წყურვილს, ბუნების ქლერას, მიწის ქლერას, ორფეხის სმენას; არის დრო, როცა თავს დამალავს პაპლეთის წყლული, ფაუსტის ტანჯვა, ურწმუნობა, ფაუსტის რწმენა, და იგიც, იგიც ხმებს უყვარდათ, ვით მოსვლა წვიმის, უყვარდათ ბგერებს, როგორც ბალებს, მშვიერებს და შიშვლებს... მშობლიურ ენას მან უპოვა თვისება სიმის, მშობლიურ ენას კვეთდა როგორც მუსიკის ნიშნებს. ნეტავ მის სმენას, ნეტავ იმ ხმებს, ნეტავ მის ღელვას —

ბალატიონე

საქართველოში შენს გარდა მგოსანს დღეს ქების შაირს არ ვეტყვი. არა, შენა ხარ ლექსის მეორედ მოსვლა, და, რომ არ გითხრა, ივარგებს განა?!

ხან ამაყი ხარ, გულანათროლი, ხან კი ბავშვით ხარ დარცხვნილი ხან მოცანცახე ვერხვის ფთოლი — შემოდგომისას ძირს დაცვენით.

რით გაგაკვირო? რით გაქო? ბოლოს ერთს გეტყვი მარტო შევირილ შენი: ჩვენში მგოსანი შენა ხარ მხოლოდ, რომ სიცოცხლე და ლექსები გშენის.

1940 წ.

ბირანტი ზრანელი

••

ავად ვიყავი, წუხელ ვკვდებოდი, ახლა მიგონებს ალბათ ზოზოა. ვალატიონში არის დემონი და ჩემში უფრო ანგლოზოა.

ყოველდღე ვიღებ ძვირებს ბარათებს, ალში მივდივარ, ეს დღე კივია. ვალატიონში მიწა ანათებს და ჩემში უფრო ზეცის სხვიოა.

შორს ქარი კივის, ახლო მტერია, ახლა დამდება, შვილია სრული. ვალატიონში ლურჯი ფერია და ჩემ ლექსიდან მოჩანს უფსკრული.

ავად ვიყავი, წუხელ ვკვდებოდი, ახლა მიგონებს ალბათ ზოზოა. ვალატიონში არის დემონი და ჩემში უფრო ანგლოზოა.

ის იყო ღვიძლი ღღთა მისთა აზრის და ფერის... არის დრო ქვეყნად როცა მღერის საგანი ყველა: ყვავილი მღერის, ცრემლი მღერის, ბილიკი მღერის.

... "הם, אנחנו, אנחנו, אנחנו
האנשים האלה"

אוריאל זעב

გალაკტიონი და ოლია ოკუჩავა.

... ღრმად მნახს, რომ
გალაკტიონი იმობზაურებს
ჩვენს ულანეთაზე, მისი ზოეზი
იძცევა სწვადსსვ ენაზე
მოლაპარაკე ხალხთან
საქუთრებად.

ედუარდ შებარდნაძე

WIE SPÄT IST ES?

Jetzt ist es, freilich, sehr spät.
Das Leid hat in meinem Herzen übernachtet...
Doch gibt mir die bittere Frage keine Ruh
Wie spät ist es?
Ich stehe am Fenster...
Und die Nacht will nicht vergehen.
Wie auch die Zeit unseres Nichtzusammenseins...
Wie spät ist es?
Es mag sein, daß jitzt nur halb drei ist...
Wie spät ist es?
Es war Charle Bandelaire:
„Es ist die bittere und gute Stunde
Des Weins und des Trinkens“.
So gab er die Antwort auf die Frage:
Wie spät ist es?

გერმანულიდან თარგმნა ვახტანგ კუპრაძემ.

ვალერიან გაურინდაშვილი, გალაკტიონი და
გიორგი კუჩიშვილი.

გალაკტიონი შოხლბეთან.

სემინარიელი გალაკტიონი.

გალაკტიონი და დომენტი თომშაველი.

მაქსიმ გორკი საქართველოს მწერალთა კავშირში (1928 წ. 24 ივლისი).

IL VENTO

Il vento, senti, spira, grida e gira...
 Di vento in vento volteggiano le foglie.
 Lunghe file d'alberi, eserciti ricurvi...
 Ma tu dove sei, dove sei, dove sei?
 Come piove, com'e bianca questa neve,
 mentr'io ti cerco in ogni dove, e invano.
 L'immagine tua mi segue, mi perseguita
 ogni istante, ogni ora, ogni giorno.
 Il cielo filtra nebbie di pensieri
 e il vento spira, volteggia, grida, gira...

იტალიურიდან თარგმნა ლუიჯი მაგაროტოშ.

გალაკტიონი და გიორგი ქუჩუაშვილი.

ВРЕМЯ
ИЛИ
ЛАС В
РЕШАЕТСЯ

მირზა ბელოვანი

ბალახტიონე ტაბიძეს

ჭერ კიდევ ბავშვმა გავშალე წიგნი, გავშალე წიგნი, ჩაგხედე მშვიდად, ვნახე გრიგალი ლურჯი ყდის შიგნით მთაწმინდის მთვარის ნაკვალევს
შლიდა.

ვნახე ზარების ზმა საყვარელი, ვით გუფუნებდა მოჭრილ კარებთან, წამომდგარიყო ქარი პირველი და პირველ დროშას მოაქანებდა.

და შავი ყორნის მქისე ზრიალი აქრობდა თეთრი სინათლის ხაზებს. ცოლდა, თუძცა მზე სისხლიანი ორღესუღვივით ეკიდა ცაზე.

ციოდა... ყველა გაფრენილ ისარს ნიუტაბთევი სიკვდილი ახლდა. ახლა გახედე მთაწმინდას, ისანს, ან მადათოვი იცანი ახლა.

შენ გეხსომება, უნაზეს უბეს როგორ ავსებდა ცრემლების ჩქერი. მდინარეს შავი მოჰქონდა კუმბო და შიგ დიდება ესვენა ჩვენს.

კუმბო, რა კუმბო, რა საშინელი, რა შავი სალტით შემოორკინეთლი, ოჟ სულში ჰყინავს, უფროა ძელი, როდესაც სულში დნება ყინული.

მაგრამ შენ მოხველ, ჩვენი მზეც ნახე ყველა მზეებზე უფრო უხადო... დაე პოეტის საყვარელ სახელს მხოლოდ გვირგვინმა უმზარადოს

დაე, ახალმა სიტყვამ ადიდოს, ვინც სიბნელეში გრიგალს შეება, შარეშურობენ სამარადისოდ გადარჩენილი ალვის ხეებზე.

რომ სტრიქონები, ვით ვარსკვლავები, კას აღისფერი შუქით აღებდნენ, კვლავ გვეხვეოდნენ ლექსთა მკლავები და პატრონობას შეგლღაღებდნენ.

1988 წელი, თბილისი.

ოთარ ზილბამ

ბალახტიონე ტაბიძეს

ქუჩაში წვიმდა, მე ვიყავ მარტო, ვუსმენდი წვიმას და თუთუნს ვწევდი. და ოთხკედელში მოქცეულ ფართობს წვიმა ავსებდა საკუთარ სევდით.

მე ჩემი მქონდა და მსურდა მშვიდად მიეძინა ჩემი სევდის შიგნით, მაგრამ ვიღაცა სახურავს მხლიდა და ჩამდიოდა წვიმა კისერში.

მე ვფხიზღლებოდი და დიდი ბაღი, ბრწყინავდა წვიმის ყალბი მძივებით. ბრწყინავდა კუმბოც, რომელსაც ხალხი ნელა მისდევდა, როგორც იმედი.

მე აღარ მახსოვს, რა მოხდა ადრე, ან ჩემს სიყვარულს ვის ვაძალეზდი. მე მახსოვს მხოლოდ, რომ ბებერ ქაღერებს ეკიდათ წვიმის მძიმე ზარები.

და გაარეუბნის ნაცრისფერ ღრუბლებს შემფოთებელი უცქერდა ხალხი. უქცერდა ჩუმად და სველი კუმბო მიქონდა, როგორც ჩამქარალი ჭალი.

ქუჩებში წვიმდა და წვიმის წვეთებს არ აწუხებდათ ცოცხლების ხედრი. და ყველაფერი მოჩანდა მკვეთრად წვიმით გაუღნითილ სიკვდილის გვერდით.

1982 წელი

შოთა ნიზნიანიძე

ლენინდა

თქვეს ერთხელ სამთა ანგელოსთა: — როგორ დავაბლოთ კაცი ყველაზე ბედნიერი და უბედურიც, რა დაეაწყველოთ, ან ისეთი რა დაეანათლოთ, ათასჯერ ბედის თქვას მაღლობაც და საყვედურიც? პირველად თუთრმა ანგელოსმა წარსდგა ნაბიჯი: დავაბლოთ კაცი მდიდარიო, მაგრამ მახინჯი. წითელმა: ის სჯობს, ყრმა ოცნებებს ნულარ მიეცეს, უღამაზესი იყოს, მაგრამ უღარიბესიც. ბოლოს კი შავი ანგელოსი წამოიმართა და შავი სიტყვა განუცხადა ცათა ბინადართ: სასჯელი ვინდათ? მაშინ დიდი კაცი დაგბადოთ, სახელ-დიდებით შესწვდებოდეს ცათა კაბადონს, ოღონდ დავაბლოთ სულთა მედროშე, უთუოდ მეოსნად

და უთუოდ

საქართველოში... იმ ღამეს ჭვვიშთან ვერ დიოდა წყნარად რიონი, სწორედ იმ ღამით დაიბდა კალაკტიონი.

უკრიბა

ბ

ალაკტიონი ისეთი ცნობისმოყვარეობით ათვალერებდა ყოველ ნივთს, იმიტირებდა, პირველად ხელდასვო. არადა, ეს მერამდენედ ამოდის აქ, ჩარგალში, ვაჟობაზე.

ეს ქოხი ბარე ათვერ მანც დაუთვალერებია, მეტყერ თუ არა. ამ ნივთებზეც იმდენჯერ შეუვლია ბელი, სათვალვი ერევა.

ნაცნობია აგერ ეს სახელდახელოდ გამორჩარენილი მაგიდა, ზედ მიღმეული ხის სკამით. აგერ ხისავე ძველი, მამაპაპური ტახტი, ფანდური და ჯიხვის რქაც აგერ — ვაჟს თავმინადებ მუთაქასთან. კედელზე უბრალო, ხელით ნაქსოვი ხალიჩის ნაჭერი.

ბუხარში ცეცხლი არ ანთია, თუმცა ცეცხლის ასანთები ფიჩხი კი ბობადაა მიყრილი კუთხეში, ბუხრის შორიახლოს.

შუადღის მზე დაბალ, ვიწრო სარკმელში უხვად იფრქვეოდა.

რალანხირად გაუცეციებული ის რამდენიმე თაყვანისმცემელი, ქოხში რომ შემოპყვე, ჩუმად ადგენებდა თვალს და მის ყოველ მოძრაობას გონებაში იბეჭდვდა.

ზნალაზრდები იყვნენ. ფიჭირიანი ბიჭები. ჯერ კიდევ ბიჭები ეთქმოდათ და ლეკები თავს ცოცხლად დედნენ. გინობდა ამას გალაკტიონი და „ხალაზარდა პოეტებს აქვც გამოჩრეული გულისყური ეპყრობოდა.

გახედა სარკმელში გალაკტიონმა. ალგ-ალგ დაფდურფობული, შეკვარტულ ფახარიაში ცის მცირე ნაჭერი ლივივებდა — ვაჟას ნისლიანი ცის ნაჭერი. ცეცხა ჩოხინამ ლანდმა გაიარა ეზოში. ქვემოთ, შემოდლებულ ბეტობზე, წამოყრილმა რცხილებმა და მურყნარებმა მძიმედ და ნებიერად შეაქანეს კეწყრობები.

უცებ გამოზორდა სარეფი და მოლანდებაც გაქრა. ოთახისკენ შემოტრიალდა ცქაფად, მოსწრაფებულად, ისე, შეუფერებელიც რომ უნდა ყოფილიყო ამოდენა ტანის მეპატრონე კაცისათვის.

ახალაზრდებს გამოხედა და ამ გამოხედვით ჰირდაპირ თქვა, რომ ისინი ზედმეტნი იყვნენ ახლა აქ.

ყველა კარგად ხვდება მისახედრს, მაგრამ ყველა ისე იქცევა, როგორც მას აძლევს ხელს. ამათაც დარჩენა აძლევდათ ხელს ვაჟას სულთან, მიწურ კოხში, სადაც ცოცხალი გალაკტიონია, და დარჩენენ.

ჯიხვის რქას წასწვდა, ხელში შეათამაშა და ისე წამოღდა წინ ნაბიჯი.

თითქოს რალაცის თქმა უნდა და გერ ამბობო.

ნერვიული შექანება მთელი სხეულით — ეს ჭეშმარიტად არტისტული მოძრაობა, მხოლოდ მისი და მისეული, მისი მოუშორებელი ჩვეულება, გარეგნულადაც რომ გამოარჩევდა თავის გარშემო მოფუსფუსე ადამიანებისაგან...

ბუხარს არ აშორებდა თვალს და ჯიხვის რქა უკავია ხელში.

დამისი, დამალენინი, ე ლეონი ოხერტალი, ეგბა წაღმა ვიფიქრო სოფლის უაჟმა ტრიალი, —

წამობიძა გალაკტიონმა დაძაბული მირთოღვარე ხმით. ყელიდან ამოსული ხმა უფრო გაღიზიანებული კაცის ხმას გავდა. ყოველთვის ასე ემართებოდა ხოლმე, როცა ნალველი მოაწვებოდა გულზე და სათქმელს ფონს გერ მოუნახავდა.

ჯიხვის რქა ისევ იქ დადო, საიდანაც აიღო და ლექსის კითხვა განარკობო:

ეგბა გულის ვარაში
ჩაკვა მა ჯიხვის რქაში.
თვალწინ დამიდგეს ლამაზი,
ერვოლა მამქიდოს ტანში...

ჩვეული ნაბერწვლები ჩაეფანტა თვალებში. ბრჭყვიალა ფერადმა ბუშტულებმა გადალავა სახე და ერთბაშად, თავისთავად ამოგარდა გულისდინ სხივი და სურვილი:

ღუბი ვერა ჩემსა ლურჯასა,
გალდვროო ზღაშმა.

აშკარად სული ეხუთებოდა. ცოტა შესეგნა. სული მოითქვა, ამოიხენეშა და რამბრცვლით ჭაიკითხა ლექსის ბოლო თემი სტრიქონიც:

თქვენთან აიღლურად სიცოცხლეს
სიყვლილი მიჯობს ცდამა.

ვერ მაწონებთ კარგს ყმასა,
ვერ მაწონებთ კარგს ყმასა,

ჩაათავა ლექსი და თვითონაც „ჩათავდა“. მერტო ვაჟასეული ქრუანტელითა და თავგამეტებით კი არა, მარგალიტებით ამოიგსო ლუკა რაზიხაშვილის ღარიბული ქოხი. ახლა ხმა?.. მისი დაწვეტილი, ადრულბული ხმა!.. ზუსტად ასე წაიკითხა შემდეგ „მოაწმინდის მოვარე“ ერთ-ერთ რადიოგადაცემაში.

დასანანია, რომ იმ დღეს ფირზე არავის ჩაუწერია ეს ხმა და შოამომავლობას განუშეგობებულ „მოაწმინდის მთვარესთან“ ერთად, არ შეეძლება მისი მოსმენა.

ქოხიდან გამოსული, ცოტა არ იყოს, ამღვრეულ ხასიათზე დადგა. იმან უფრო წარბინა გუნება, ეს ამოღვდა ხახვი ეზოში ერთად თავმოყრილი რომ დიანხა.

ფეხის ხმასა აყოლილი აქედან ნახევარზე მეტი. ერთმანეთის დასანახად და სასერიოდ მოდიან. უნდა, ავი უნდა. უმეტესობა ასე ერთობს თავს. თუმცა, რა გობს ხალხში, მიუ

უმეტეს, მეგობრებში ყოფნას. მეორე-
და, პყავს კი მეგობრები?
— პყავს, თუ არა პყავს.

საკითხავი აი ეს არა...
ეტყობა, დაქრულა უნდა. შარაჩია

კიდეც მუხლის ჩასარეული ადგილი.
კიდეც ახლა ამ ბალახზე წამოწოლა.
მხალ-მხალშია და პირხმეშმა ვა-
ხტანე რაზრაგევილმა — ვყავს შვილ-
მა, შესახებადობით მამის ნამდივილმა
ასმლა და ორუელმა, სკამი გამოიტრა-
ნა.

— მამაჩემის ნაქონი სკამია, ბატონ
გალაკტიონ და თუ ვინმე უნდა
დადეს ამ სკამზე, ისევე და ისევე საქა-
რთველის სახალხო პოეტს, — თქვა
და ნაყარი მიწა ხელით მოსაწირა,
სკამი რომ მოხერხებულად დავადა.
მამის ერთი სახალხო პოეტი პყავ-
და საქართველოს — გალაკტიონ ტა-
ბიძე. გიორგი ლეონიძესა და იოსებ
გრიშაშვილს შემდეგ, ცოტა მოგვიან-
ებით, ორივეს ერთდროულად მიენი-
ქათ ეს სურვილი.

ხელი ხელზე შეისრისა გალაკტიონ-
მა. ასე იცოდა ყოველთვის, როცა
რამივე აქამებოდა და განსაკუთრებულა
სისარულის გამოხატვა უნდოდა.

— რაი ასეა, ძამიკო, ამ სკამზე
მართლა არავინაა დასადობი ჩემს
მეტს, — თავისებურად ჩაიხიხითია.
მართო გალაკტიონის შეეძლო ასე უხი-
ნჯოდ და მიამიტად, ასე გულახდი-
ლად ჩაიხიხითება. უხდებოდა კიდევ.

დაჯდა, ცალი ხელი მუხლზე ჩამოი-
დო და ცალი წვეტიზე ჩამოსისვა. ზის
და ვითომ გუზს ათვლიერებს. ნა-
მდივლად კი იქით ახედება, სადაც რა-
ღნიმე პოეტს შეუტრავს წრე და შუ-
აგულ წრეში გიორგი ლეონიძე მოუშ-
წყდევია.

გიორგი ლეონიძის დანახვა უნდა,
მისი გულჩამქარდა, მსუყე და გუნე-
ბიერი საუბრის მოსმენა. მისკენ აქვს
მიშვირილი ცალი თვალი და ყურე.

მუდამ მზეხითი მოზუხუნე ნმით
მოლაპარაკე გიორგი ლეონიძე კი
მაინცდამაინც დღესაა პირზე ლუქ-
დადებული — ნამეტანი ხმადამლა
ეგაასება მეგობარ მგონსენს.

ასეა თუ ისე, გალაკტიონს გიორ-
გისკენ უქირავს თვალი და მხედვე-
ლობიდან არ რჩება მისი მოგონილი
სიმშვიდეც. მიხვდა „ლურჯა ტყენე-
ბის“ დამწერი, რომ „ოლეს“ დამწე-
რი ისევე ზის ეკლბზე, როგორც თვი-
თონ ის.

ისევე მართლა გალაკტიონი. არა,
მარტო კი არა, ირგვლო ახალგაზრ-
დადნი ახვევია. ისევე იმ ქვეყნის ჩარ-
თული ლეონიძე, თუცა ისიც გარ-
ეთიშა თანამოკლმეთა წრეს და გა-
ლაკტიონსკენ წამოვიდა.

გალაკტიონის წამოწოდება. თვა-
ლებიდან ნაცნობი ნაპერწყლები და-

იწყებს კვესსა. გიორგი მოლისა გზას
მოწყება, გალაკტიონს უხმოდ გაუ-
ვლის წინ. ეზოს ბოლომდე ჩაათავებს.
ცოტა ხანს შეისვენებს და ისევე ზე-
მითივე ამობრუნდება.

გალაკტიონი ახლა განსაკუთრე-
ბული გულისყურით ებასება თვა-
ლში მივიციხებულ რომელიღაც ახ-
ალგაზრდა პოეტს. ლეონიძე რისი ლე-
ონიძეა, იმას ვერ მიხედვს, რისი გა-
მოხიბულია გამოწვეული ეს სახე-
ლისგულოდ გამბეული საუბარი უქვ-
დავ პოეტსა და უცნობ ახალგაზრდას
შორის.

მიხვდა, რასაკვირველია, მაგრამ ვი-
თომ ვერც შეამჩნია მეფის უკან უხე-
რხულად ამოფარებული პაიკი. შე-
ფარვით კი ვააპარა თვალს იქით, სა-
დაც გალაკტიონია, და გუზს აღმა
აუყვია.

რუ გამიანთებ. ნრუც გამიარლბე,
ჩიხის ნახტობებს ვეშარტობე.
შავს უფრღანეში სინათლე ყიფაყიფს,
თავკვეშ უგაით თექალთობე.

— დიდი პოეტია, ძამიკო, დიდი,
ვინც ეს სტრიქონები დაწერა. ასეთი
პოეტები არ კვდებიან, — ლეონი-
ძეზე მიანიშნა სწორედ იმ ახალგა-
ზრდას კაცს, სულ ახლახან რომ ესა-
უბრებოდა.

— აბა, ამასაც დაუგდე ძამიკო,
ყური...

და თავიდან ბოლომდე ზეპირად ჩა-
იკითხა „ნიონიწინდის ღამე“. ჩაიკით-
ხა ხმადამლა, ჩემად, თითქოს რაეყო-
ლით. ხმა შეიძლება სხეებისთვის
არცკი იყოს ვასაგონი, მაგრამ გალაკ-
ტიონის იმისა. გალაკტიონმა იცოდა,
რას კითხულობდა და მისთვის მნი-
შვნელობა არც ჰქონდა, სხეები გაი-
განებდნენ თუ არა.

ჩარგლის ჩამდართში, რიყიან-ქვი-
ანი გზა-ბილიკი რომ ჩარგლულას ჩა-
მოცდება და არავგისკენ ჩამოივ-
ავებს, წიფლებითა და რცხლებით გა-
ჭვებს, წიფლებითა იწყება. ტყემიდე ერთი
გამოწილი მინდორია, როგორც ხალ-
ხში ამბობენ, ვყავს სულსისმოსათე-
ლი ადგილი, უფრო სწორად, მდე-
ლოინან-ბოლახოვანი ჭალა, ალგა-ალგ
თხელი სკრობებით რომაა თავმოდ-
გებული.

ქვემ ვეცდებით, ლოდებზე გად-
ისის გვირა და დაწმენილი, მწვანე გა-
მჭვირვალე მინისფერი არავკი.

აი აქ, ამ გრილსა და სამთივო ჭა-
ლაში, გაიმალა სუფრა.

და ზუსტად ის სურათი განმეორ-
და. გულბათი ქვევავიძებზე დაწერილ
ლექსში რომ აღწერა ღაღო ასათიან-
მა. აქაც „სტუმრებისათვის ლავაშე-
ბით დასურვს სუფა“, ოღონდ თამა-
დად გიორგი ლეონიძე დასვეს, დას-
ვეს და დაჯდა, დამიშვენა, სუფრას გა-
ხედა.

ლორთო, წამობიზინებულ მღე-
ლობზე გაფენილი გრძელი, გაქაქა-
თებული სუფრა. გიორგი სუფრის
თავში ზის დამბრტყელებულ მომარტო
ჭირკოზე. გალაკტიონი აქეთ მხარე-
ზეა, სუფრის განაჯიდეში. ლეონიძის
ცარიელი ყუთი გადმოაბრუნეს, ზე-
დახით დააფინეს და დაქრულა თბო-
ვეს.

ახალგაზრდებით გარშემორტყმულ
გალაკტიონს დაჯდა გაზეთდაფარე-
ბული ცარიელ, გადმორტყელებულ ყუ-
თულ. ოციოდ ნაიჭზე არავკი და
გარწმობო ცივ შხებებს ჰყრის. სასი-
აო ნესტი და სისველე ეღება ყელ-
კისრს, სახეს და ხვები და თაქარა
აღორც იგონობა.

სულ ნარჩვევს სამარტო ღვინობია
სუფრაზე. ორთქული ჩახარშული ხა-
შლამა და ხინჯალი გულის მარტო შე-
ხედვით ამსუყებს. დათლილი შრო-
ბის ბეჭი. გულის ყველა და სულგუ-
ნი. მამფურზე მჭვადი და წითლად
დაწიწკლეული, მაქის სიმსხო კალმა-
ხები. შემწვარია გოჭი და მგრგვად მო-
ხარშული დღვლები. დღვებელი და ქა-
და, კიტრი, პამიდორი. წიწხიბლი და
ტარხუნია. ბარე ათნაირი მწვინი, ხი-
ლი, საწებელი და საკაზმავი, ლიმო-
ნაით და ვყავს ეზოს უგებრივლესა
წყალი.

ერთი სიტყვით, ყველაფერი ბლო-
მად, შნინავდო და ლახათიანადა მორ-
თმეული და ეს ამოდენა სასმელ-
საქმელი, სუფრაზე გულმისასველე
და ალავია.

წამოღდა თამდა და პირველი კი-
ტივი გაჯაფშავალა დაღვებელა —
დღვობა დაულოცა და მის სულს სხი-
ვიანობა და ნათელში ყოფნა უსურ-
ვა. მის აჩრდილს დაუჩრვა, იოლასა
და აკაცის აჩრდილები წინ წაიმძღვ-
არა და მეცხრამეტე საუკუნის მწერ-
ლობას ერთი შწავიანდე დაადვა.

გასუსლები უგდებდნენ ყურს თა-
მალის სიტყვას, ციდან ზარების რე-
კვასავით რომ გაისმა და გრგვენილი
გაიარა არავგის ჭალაში.

დაცალა თასი, აავსო და რომელი-
ღაც პიროვნებას გადასარდა. „ახლა-
მა სიომ ჩამოქირილა სუფრაზე“ და
აზარფემამ ფრინველივით გაიხავარ-
და.

არ სკვამ ღვინოს გალაკტიონი.
მომარტო, წვერილი ქიქა ფერგვანი
რჭაწიფელთ აავსეს და საქაშნიკოდ
შეთავაგეს, მაგრამ ამხეც უყარი
თქვა. არავგში ჩაკეიებულ ლომინათს
დროდადრო უსინჯავს გემოს. ჰკით-
ხავ ცოტას კამს — პიქვად, ფაქი-
ზად. ჩემდადა, ხმას არ იღებს. ვილა-
ცამ რაღაცა გადალუაპარავა. ვილა-
ცა რაღაცას ეკითხება. პასუხი არ გა-
უთვია.

გიორგი ლეონიძე კი, იმავე თასით
ხელში, წყაღს რომ წინაპრები ადღე-

არის ჩვენს შორის მთელი კლდეო
და ბოლო მამარი, ცეცხლისმღებელი.
ჩემში აღმოჩნა ბელს მკეთელი,
ჩემში აღმოჩნდა ამფთქებელი.

გალაკტიონთან ერთად

გალაკტიონის კითხვისას, იდუმალე-
ბით მოცულ სამყაროში მოხვედრი-
ლი და ნეტარებით გარინდული, უე-
ცრად რომ გამოერკვევი, მიხვდები,
რომ ჰემშარიტი პოეზიის მაგიურმა
ძალამ შეუმჩნევლად გაგიტაცა ხე-
ლოვნების უკიდევანო ოკეანეში...
მომიახლოდი, ვით თვაჩის შუქი,
მიიხარ, მანუქ ოცენით ყრბა,
უჩინრად ჩნდება ვნებთ ქარბუქი...
ეს მართლა ხდება თუ მესიზმრებ?

დიახ, გალაკტიონი ადვილად გვა-
ხვევს საკუთარი განწყობის საბურ-
ველში. ჩვენ მასავით ვერ გავრკე-
ვულვართ, სიზმარში ვართ თუ ცხად-
შია და ეს გაუცნობიერებელი ნეტა-
რება იმდენად გვიზიდავს, ისე გვათ-
რობს, რომ თავდავიწყებულნი კვლავ
მივინდობით პოეტის აზრთა დანას,
მისი სულის თროთლას — დაფრინავს
გალაკტიონის ფიქრი და ჩვენც მას
დამეყვითი...
ხაზლი ტანზე შემოვიხვიე,
თავი მივანდე ფიქრს შეუწყვეტელს...

ამოკრძოვსური ძაღის ადრდი აწვეს
გალაკტიონის გულს, იგი იტანჯება და
ამ ტანჯვაში მას თანაუგრძობს ირგვ-
ლი უკვლევი — მთელი სამყარო
ატირებულა პოეტის ცრემლით...
ლოცებით ვიღაც მწიერად გოღებდა
და ბუქებლის თვლებს ქარში კარგავდა...
იყო იმლობა და მეცოდება...

იქვე, კიდევ უფრო მძაფრი და
ელვარი სტრიქონები:
ქუჩაში მძაფრი დაქორდა ქარი
და გათუწყვეტლად წვიმა და წვიმადა.
მაგრამ არა, რომა პესნიშიში და გუ-
ლატეხილობა ბოლოდღე ვერ თრუ-
ნავს გალაკტიონის მემბრძოლ სულს.

მიძინებული ვულკანის მსგავსად იგი
სასესეა ენერგიით და, როდესაც უე-
ღურესი სევდა-ნალღელი სახელისწე-
რი უფსკრულისაქენ მიეპანება, მო-
ულოდრეოდ უჩილავთ ძალა მძლავ-
რი იმპულსებით აცოცხლებს მის გა-
დაღლილ არსებას და უეცრად, სას-
წალოებრივად, დათრუხუნული და და-
ბეჩაყავებული პოეტს მითითური ფე-
ნიქსივით განახლებული, ბრძოლის
კონიტი ანთებულთ უკვე მზად არის
შეერკინოს შავ-ბნელ ფიქრებს, გავარ-
ღვოს უიმედობის ზღუდე და შეებრ-
ძილოს ჯედისწერას...

გრძელა, ნელ-ნელა შლის მუხბს და
წელში იმართება. სულერასთან ორ-
მწყრივად ჩარჩვებულ საზოგადოებას
თვალი გადაავლო და დაიწყო მარკლა,
პირდაპირ ჩაბრწყიალებულ ვარსკ-
ლავებში შესაფრენი სიტყვა.
თქვა, რომ ილია, ავატი, ვაჟა მე-
ცხრამეტე საუკუნეა, რომ უკვდავია
მითი სული და საუკუნიდან საუკუნე-
ში გადავა.

— მათი ფრთა და ძლიერი მართვა
გალაკტიონი და მეოცე საუკუნე მი-
სია, — თქვა და გალაკტიონისკენ გა-
მოემართა. შუა გზაზე შეიგება ფეხზე
ამბარია გალაკტიონი.

— შენი ცხოვრებით ცხოვრობ შენ,
გალაკტიონ, ჩემი ძმია და მეგობარ-
ი, გატანჯული და გაწვავლებული,
ბუღებანბრეული, უცოდველი ბავშვი-
ვით ალალი და სუფთა. სხვანაირად
ცხოვრობა შენ არ შეგიძლია. მე მი-
ხარია შენს გვერდში დგომა და ის,
იმ უღელში რომ ვარ შებამული, სა-
დაც გალაკტიონ ტაბიძეა გუთნის
დღეა.

დაახლოებით ასე თქვა გიორგი ლე-
ონიძემ და დაახლოებით ასე დაამ-
თავრა თავისი სადღეგრძელო:

ეს საქარამო და აქ ჩარგლის ბოლიკი,
ღვთის ხელით გაბნეული და მიმზე სოღენ,
საყავა მოწამულ სისინით, ჭილიკით...
ჩვენც ისე ვგვიკრიან, ვით იმით

ესროდნენ,
ხან ულუხუ გავციდებენ, ხან თავებს
გამკვთავენ,
მაგრამ პოეტები არ კლავენ ერთმანეთს,
მამ, ვისით, საიდან? მამ, რისგან, რა ძალით
ჩვენს ხელში ეს ფუქე, ძირმწაწე

მარკლაში?
ჩრმული გამსქით და რომელი უფრონი,
როდემდე ვიქნებით ჩვენ ასე უბრები...

გადავივივინ, ხელი მაგრად ჩამო-
ართვის ერთმანეთს და იქ, არავის
კლავში, იმ პაპარა წყენამაც არავ-
ვის წყალი დალიო.

ამ ამბის მოწმე და მომსწრე ახალ-
გაზრდები, სიჭარბეული შევიდნენ.
მათგან რამდენიმემ სიბერის კარბუც
მიაკაყუნა და თითქმის მოათავა კი-
დეც თავისი წუთისოფელი, ეს კია:
გონებინდი ვერ ამოშალა და მათ
ცხოვრებას სამილდემქითი გააკვითო-
ლად დარჩა იმ სიკეთის გამონაშუქი,
ასე აშკარად და ელვარად რომ გა-
მონათდა თონდაც იმ დღეს, ორი დღე
იმ პოეტის პირად ურთიერთობაში.

ისინი დიდები იყვნენ და აღბათ,
ასეგნები არიან დიდები — შემწყნე-
რებები, მიმტეველები, ყოველ შე-
ნთხვევაში, გაავებული და უმოწყ-
ყლოები არა, დღინამდე რომ ჩასდი-
ო ამ ყოველგვარ სიგლაზეს და ვერ
დაივიწყონ. იქნებ, ჯულიდან ამო-
ურეკხვი წყენაც ჩაიკაცობისა და სი-
პატარაის ნიშნია?!

დიდი პოეტი ვეღარ გეგება და რდ-
სა და სევდას, მისი სული ფერისცვა-
ლებას მოითხოვს, იგი ხმაურით ახვ-
რებს წყებებას და განახლებებს სი-
ოთი ტკიბება. გაზაფხულის სურნელ
იგრძინობა ირგვლივ, სიცოცხლე ზე-
მობს ათასი ფერი, ხოლო გალაკტი-
ონი პოეტური წვდომისა და განახ-
ლების წყურვილი იკლავს ამ სილა-
მანით გატაცებული... მისი პესნიშიში
სადაც კრება, ახლა მას მხოლოდ
უკვდავებისა და ამაღლების იმედი
ასულიდამულებს...

ამაღლი, სული, თოთრ აკლამაზე
მეფინიერბის ლექსით მჭებელი:
დღეს ყველგან მზეა და სილაშაზე
საკვდობათა ჩემი შემოიგებელი...

მაგრამ მაღე წყნობადა გაზაფხუ-
ლის ფერებით ტკობადა, მისი არსე-
ბა აღსასევა სილაშაზით, ლენით,
სურნელით, ჩვეული სევდა-ნალღელი
კვლავ ეძიება ტკივილისჩვეულ
პოეტს, დაუოკებელი სურვილები და
გარდისფერი ოცენებები უზნობად შო-
რებთში და არ ასვენებენ მის. მისტი-
კისა და რეალისტის მიჯნის კინი სტა-
ნავს და აწმებებს, საღ გაეკეს, საღ
დავამლოს ამდენ კითხვას?!.. მან კრ-
დად იცის, რომ გზა, რომლისკენაც
მისწავს გული, მძიმე და ეკლანია,
დასასრულ კი სახელკარი იმედი
კვლავ მირაუებადა და ქიმერებად იქ-
ცევიან.

დაიძინებ სურვილებო, კმარა!
კმარა ცრემლი, რაც რომ დიდიღარა,
დაიძინებ, შენც იმედი ჩემო,
ჩემი რწმენაც, ზეცაც და ედმო!
მოზღვევებულ გერძობებში მაინც
არ ტკიბობას, ვერ გეგულიან მუღმე
სიმშვიდეს, უღარადეც ცხოვრებას და
აი, ფიქრებაწეული პოეტეც კვლავ თო-
ვლსა და ქარში დაეხებება სველი და
დლილი, მიუსსფარი...

თოქს! აწმარს დღის ხარებად ლურჯი
და დალოღლი ფიქრით დამთოვა.
როგორმე ზამთარს თუ ვაფიქრნი,
როგორმე ქარმა თუ მიმარტოვა!

რა იყო გალაკტიონისასთვის ყვე-
ლაზე ორჯანული და ახლობელი: გა-
ზაფხულის ლამაზი ზოპარა, თუ იქ-
ვე ზამთრის სევიდანი განწყობა...
გამარჯვებით მომკვებული აღმდგომ-
სა, თუ ოცენებათა გატყუებით გამო-
წვეული ტკივილი... მდენ იცის?!
ალბათ ყოველივე ეს არის ზეპოე-
ტური სამყარო, მარადი საიღვრძლო
ება, რომელიც ასე გვიხილავს და გვა-
ოკავებს, გვანიჭებს იმ განუზომელ ხე-
ტარებას, გალაკტიონის ლექსის
ტკობა რომ ჰქვია.

იხ ვარდისვარ აზვებს

● თითქმის არც ისე დიდი ხნის წინ მთელი ქალაქი მისი ლექსებით და-მუხტულს ჰგავდა...

მოკვირდა თებერვლის ქარი, მოკ-ვეტავდა მარმანდელ ფოთლებს... და მისი ლექსის სტრიქონებით ცასახებინებ, ერთოდინენ, კვხესოდ-ნენ მავთულები.

იღუნებოდა კვიპაროსი, ტოკავდა ბზა, ბაღს შეშლილი ფერი ეღო.

თუ ასეთ დღეს შეგხვდებოდით, ბორკავდა, ქარი უჩეჩავდა თმასა და წვეს, შემფითებელი მიმოდირდა და მის თვალებში თითქმის მთელი სამყარო ჩანდა.

ქუჩა უცებ შეჩერდებოდა, გარინ-დებოდა... მხოლოდ ის ერთი შფო-თავდა და ქარს ავლოლი ასდევდა და ჩამოსდევდა ხეების რიგს...

იყო წყნარი, მშვიდი დღეებიც. ფიქრში წასული უშფოთვლად მიაბიჯებდა და გარემოს თითქმის არ გრძნობდა...

ქუჩა მაშინაც ჩერდებოდა, ყველას მზერა მისკენ იყო მიპყრობილი. უნ-აზესსა და ზამბახვით უღრუბლო დღეს შევნიღბა მისი გამოჩენა.

მერე ნისლით იბურებოდა ქუ-ჩები და მოედნები. სველ ტუტებზე ჩამწყვირებულ წვიმის წვეთები ერთ-მანეთისკენ მიიწვევდნენ, ერთდებ-ოდნენ და ცვიოდნენ ძირს. ქვაფე-ნილებს ენლებოდა ფოთოლთა ჩრდი-ლი.

ერთოდა ჰაერი. ციმციმებდნენ ელსათურები და ქალაქი სასე იყო მოთხრობის სადამოების...

გაღმფრენას ეს ურანი მადათოვზე აპირებს...

წამოგვეცვებოდა ამ საღამოდან მი-სი სტრიქონი...

გაანათებს რესტორანი ტივებთან ნაპირებს...

მოსვენებას არ გაძლევდა პოეტის ბზა და სამუდამოდ იბეტდებოდა შენს სსოვნაში...

სხე მიდის ეს ზამთარი სიზმაროვით მდევარი, ასე რუკავს საზანდარი უჭრი, შემეპყვარო...

● იმ მანძილიდან ჩემმა თაობამ რომ დინახა, გალაკტიონი ალბათ ყვე-ლაზე უკეთ მოჩანს... ჩვენ მას საე-უთარი თვალთ ვხედავთ, თუმც ან-ლოს მისვლას ვეკრძალებოდით — განა სასწაულს შეიძლება მიუახ-ლოდებო?

● იმ მანძილიდან მხოლოდ ის ჩანს, რაც დასანახია — უმთავრესი და სა-სწაულებრივი... ამას კი, როგორც ვწევით, საკუთარი თვალთ ვხედავ-დით.

მარტოვულს, მარტოს, არაერთბელ უზუვეუბნის თავი, ახალგაზრობას ვუყვარვარო.

ლამარა ჭიკრილაშვილი

ეს ახალგაზრობა ჩემი თაობა იყო — 50-იანი წლების ახალგაზრობა.

ამიტომ, რაც მეტი ვახსენებს იმ უღიადეს შთაბეჭდილებას, რასაც გალაკტიონის ჩვენს გვერდს არსებობა ახდენდა, ვფიქრობ, აჯობებს.

მეც ამიტომ ვებედავ ამ ორიოდ სტრიქონის დაწერას...

ლ... ვახსოვს?

თებერვალი იყო, „თებერვალს უხ-მობენ, თებერვალს...“ — აი ისეთი დღე.

ვერის ხიდი ვაივარეთ... მაშინ ჩვენ დღედაღამ გალაკტიონის კეითხულობდით. კეითხულობდით?

აი! გალაკტიონით გასუთქავდით, ვარსებობდით! მეტი არა ვგახსოვდა რა! ოცი-ოცდაერთი წლისანი ვიყავით და... რა კარვად ვგრძნობდით თავს მის სამყაროში! გატრუნულნი დღეუყვებოდით ქუჩებს. მაშინ ქუჩე-ნი არც ასეთი ხალხმრავალი იყო, არც ასეთი მრავალდარგოვანი, რუს-თველზე ბელურების ყვივრიც გვე-სმოდა, ბელურების და შროშნების... ჩვენში ნაცხობი სტრიქონები ხში-აობოდა და ისე იმას ვვგდებდით ყურს. ეს პოეტი ყველაფერს ვცა-ლევდა, რაც მაშინ ჩვენს სულს

სჭირდებოდა. გაოცებულნი, შეძრუ-ლნი მისი მშვენიერებით, მივდიოდით და ერთმანეთსაც კი არ ვცემდით ხმას... მაგრამ მაინც ერთსულ ვიყავით...

ვერის ხიდი ვაივარეთ და... დავი-ნახეთ.

ალგზნებული მიმოდირდა „სახელ-გამის“ წინ... მისი ფიგურა ვეება, ვეება მომჩვენა.

უსიტყვოდ, შეთანხმებულეობით შორიახლოს შევდევით და მივაჩერ-დით. ეს იყო ჩვენი „ბაღში შემულო-ლივით კვდება თებერვალი...“ „რა ამორავებს კიპაროსის ტანს...“ „და წვაღ ქარში, როგორც მოცარტი...“ „სადაც ცვარი სვამს ზამბახებით სავ-ეს ვიალს...“ „თოვლი იყო ორიბი, აღმაცერი...“ „ახლა მარტოდმარტო ვარ, როგორც მთის ეკლესია და სა-კვდავად მიღიმის ჩამავალი ნათე-ლი...“ და სხვა და სხვა.

შეგვაჩინა და ჩვენსკენ წამოვიდა. მე ფეხქვეშ მიწა გამოვიცალა. შენ ისევ ისე ჩუმად იდგე. ხელი წვაგ-ლე და ისე ვაჩერდი.

— თქვენ ალბათ პაემანზე მოხვე-დით... ვილაცას უტვლით... ზომ ასე? „ახლა ვხვდები — უნდოდა, დარწ-მუნებულყო, არავის რომ არ ვუც-დილით და მხოლოდ და მხოლოდ მისთვის შეჩერდი.

ჩვენ შევცვროდი და ხმას ვერ ვიღებო.

რამდენიმე გაიმეორა. რაც პირველად თქვა... პასუხი რომ ვერ მიიღო, თავდაცვით გაჩუმდა... გაჩუმდა და დაგვიკვირა. ჩვენ უკვე თავდადუნულობით ვიღვებოდა შეხედვა ვეღარ გავხედავდა. როცა შევხედეთ, ცრემლი აღმოვლია... ასეთი იყო მთაწმინდაზე შემოღობვა... — თქვა და გული ამოყოფდა. სული მოიკვება. მერე როგორც საბრალო ბავშვებს, ხელი მოგვხვია...

— მე თქვენი ახლა ტროლიბუსში უნდა ჩავსახათ...

ეს მარჯანიშვილის ქუჩაზე იყო, იქვე, „სახელგამის“ გვერდით. „ამ ქარში, ამ სიცვიეში...“ — ერთხელ ყოველ ჩავსესმა მისი ხმა და უკვე ტროლიბუსის წინა ბაქანზე ვიღვებო. ის კი... ტროლიბუსი დაიძრა და ვეღარ დაეინახეთ.

მერე უნივერსიტეტში მივედი — იმ ქარში, იმ სიცვიეში...“ შიგნით თბილად. მალე მეორე სართულის კიბისთავე ჩვენს თანატოლებს ვუკვივდობო... ალექსი ჭინჭარაულისა და ჯანსუღ ჩარკვიანის სახეები არ გახსოვს, ლ?..

ეს როგორ წაიკითხა ხელოვნების მუშაობა სახლში მკითხველებთან შეხვედრაზე ერთადერთი ლექსი — „თეთრი პელიკანი“!

... მიეთოვოს, მიეთოვოს
ვეღვლებ ფარშაენგები...

მომხსენებელი ბატონი გიორგნატროშვილი იყო. მგარამ რატომ მაინცა და მაინც „თეთრი პელიკანი“?.. იმ წელიწადს თბილისის 1500 წლისთავს აღნიშნავდნენ...

— ბატონო გალაკტიონ... რადიოს ლიტერატურული რედაქცია გაჭუხიბოდა. იქნებ... რამდენიმე ლექსი ჩაწეროთ... ჩვენთან მობრძანებით არ შეგაწუხებთ... მაგნიტოფონს შინ მოგვანთებთ...

— ლექსები?.. როგორ არა... როგორ არა... მოვალ, ბოძიო... მე თითონ მივალ... როცა... როცა...

თუმცე 17 მარტი ორი კვირაც არ გავაწყობებო.

არასოდეს დამაფიქვდება ის დღე, ჩვენს კომიტეტში ბათუმის რადიო-დან ბატონი ბანდერლო რომ მივიტანეს, რომელშიც იდო პოეტის

ხმის — დღეს უკვე საყოველთაოდ ცნობილი ჩანაწერი — „მთაწმინდის მთვარე“...
მეშიდღე სართულიდან, მეხუთედან, მეექვსე სართულის ოთახებიდან (მაშინ ტელევიზიისა და რადიომთაწმინდობის სახელმწიფო კომიტეტი ვაშორგამბელობის სახლის ზედა სართულზე იყო მოთავსებული — რუსთაველის პროსპექტზე) ყველა მეექვსე სართულის პატარა სტუდიისკენ მიიჩქაროდა.

ქვი მაგნიტოფონზე ფირი უკვე დაედოთ და ყველა მოუთმენლად ელოდა მის ჩართვას.
წარმოიდგინეთ ამ საოცარი ჩანაწერით გამოჩვეული ის პირველი მთაბედილება! ცხადია, გახსოვთ ეს ერთი ამოსუნთქვით წაიხიებული შედეგები; ის საკვირველი პაუზა უკანასკნელი სტრიკონის წინ!

„მთაწმინდის მთვარე“... ჩემი სპორტგამოცემის ლექსი...“ — ვითხულობთ გალაკტიონის საარქივო მასალებში. ავტორის რომ ეს ლექსი საბოგარაოდ ლექსად მიაჩნდა, კიბხის დროსაც ჩანს. ნამდვილი შემოქმედება სიკვდილსიკვების გზაგაგრძელებზე დგომას ნიშნავს. — ასე სწამდა გალაკტიონს. დიდი სიმღერა სიკვდილსიკვების გზაგაგრძელებზედ. შემოქმედი მშვენიერებას საკუთარი სიკვების ფასად ქნის... მომაკვდავი გედის სიმღერასთვის თავგანწირვაც ლექსში ამიტომ უხსენებია.

ის თავგანწირვა კიბხაშიც იგრძნობა... იგრძნობა გაუწყვეტად დაკრძალული სიმის თითოვლა.

— გადავჩრით! — უთქვამს ტრობუნდანი ჩამოსულს შვებით. რა იცოდა, რომ ამ წაიკითხავს მომავალს უძღვნიდა, როგორც სასოვარს...

თებერვლის იმ დღეს ბათუმელმა კოლეგებმა მართლაც დიდი სიხარული მოგვანიჭეს.

საქმე ის არის, რომ გალაკტიონის გარდაცვალების შემდეგ საქართველოს რადიოს იშვითი ჩანაწერების ფონდში მისი ხმის ჩანაწერი სერთოდ არ აღმოჩნდა.

ვიდრე ბათუმის ჩანაწერს მივედლებით (ალბათ, 1963 წელს), ჩვენი რედაქციის საარქივო ჩანაწერებში შემთხვევით წვაწყვით ერთ რამდენიმეწუთიან ჩანაწერს. ეს გახლდათ უკანასკნელი ცნობების ერთ-ერთი გამოშვებისათვის მომზადებული პაწია რეპორტაჟი ორკონიკისის სახელობის კულტურისა და დასვენების პარკიდან. სადაც 1958 წლის 31 მაისს მოეწყო ახალგაზრდობის შეხვედრა გალაკტიონ ტაბიძესა და ლელო გულდარევილიანს. უფრო სწორად, უნდა მოწყობილიყო.

ჩვენ, საქართველოს რადიოს ორი, სრულიად ახალგაზრდა რედაქტორი „რეპორტიორ-2“-ით შეხვედრის დაწყებამდე ორი საათით ადრე გამოვეხადდით პარკში. მივიღეთ და გალაკტიონიც მობრძანდა — განუყოფელი დიდი პორტფელით. ის ბიბლიოთეკაში შევიდა და მაგდას მიუჯდა. როგორც ჩანს, ვიგობენით, რომ გალაკტიონი შეხვედრამდე არ მოიცვლიდა. მაკრე ყოყმანის შემდეგ გავხედეთ და მიუჯახლოვდით... ვთხოვეთ, შეხვედრის დაწყებამდე რაიმე ლექსი ჩაეწერა ჩვენივეს. სუნთქვა-შეკრული ვიდექით მის გვერდით (დღესაც ნამდვილად მასსვეს, რომ არ ვსუნთქავდი) და კრებულში (მრავალბიბლიოთეკის მეხუთე თე მეექვსე ტომში), რომელიც თან წამოვიღო, ვცდილობდით, რომელიმე შედეგრი აღმოგვიჩინა... გალაკტიონმა არჩია ლექსი შვედლების თემაზე —

ძლიერზე ძლიერი,
მეხუბრე და ხნიერი
ძახილი გაისმის
მსოფლისმთავრი...

რა გაეწყობოდა, რაც ისურვა, ის უნდა ჩაგვეწერა... შედეგების ჩაწერა შემდგომისთვის გადავდეთ... წინ გააუხსარებელი დრო გვეპულობოდა, გალაკტიონზე მრავალი გადაცემის მომზადების იმდენ გვეკონია.

სუნთქვა-შეკრული რომ ვიდექით, ბიბლიოთეკაში ჩვენთვის უცნობად ფოტოგრაფი შემოსულა და ეს მომენტით ვერ აღუბეჭდვას ისე, რომ არ გვიგრძეხია, ეს ფოტო დღეს ხნის შემდეგ ორკონიკისის პარკზე დაწერილი პაწია ბროშურაში აღმოვაჩინეთ. მერე კი ფირსაც მივაგვიბო. ამ ფირამ იმ ლამაზ წუთების განცდა ცოცხლად შემოგვიხანა.

რისთვისაც იმ უცნობი ფოტოგრაფის
დღემდე უზომოდ მაღლობელი ვართ.
გალაკტიონმა ეს ორიოდსტროფი-
ანი ლექსი ჩაწერა, აილო თავისი
პირტფელი და წავიდა. შეხვედრას
მართლა არ დარჩა.

ვინ იფიქრებდა, რომ სულ რაღაც
ერთი წლის შემდეგ დიდი პოეტის
ხნის ჩანაწერი საძებარი გაგვიხდებო-
და და ეს პატარა მაგნიტოფირი
გალაკტიონის მიერ წაკითხული ორი-
ოდ სტროფით საქართველოს რადი-
ოს ფონდში ერთადერთი აღმოჩნდებო-
და.

გალაკტიონის ჩანაწერების კო-
ლექცია შემდეგ შეიკო.

ზოგი დოკუმენტური კინო-ფილ-
მებიდან გადმოვიწერეთ, ზოგი რა-
დიოქმედებებზე მოგვარწოდი.

მაგრამ, ბათუმიდან გამოგზავნილი
ფირი ამ ჩანაწერებს შორის საუკე-
თესსა.

ლიტერატურული სიღამა, რომ-
ლის ფრაგმენტებიც ამ ფირზეა აღ-
ნიშნული, ბათუმში 1958 წლის 22
დეკემბერს გამართულა. აქ განუხი-
ლვეთ გალაკტიონის წიგნი — „ოქ-
რო აჭარის ლაყვარდში“. პოეტ გი-
ორგი სალუქვაძეს წუთითხავს მო-
სხენება. ზღვა გალაკტიონის შემოქ-
მედებაში, შემდეგ გამოსულა გა-
ლაკტიონი.

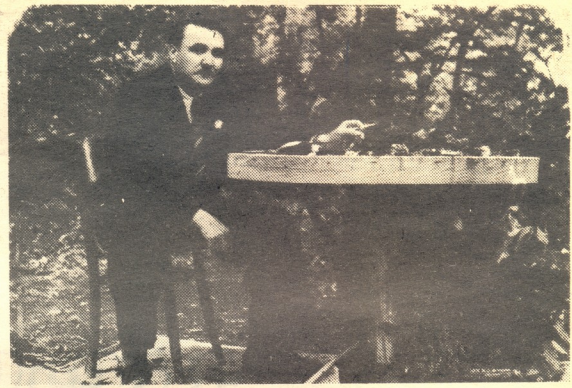
ბათუმიდან ჩამოსული ფირის მი-
ედღით გალაკტიონს ჭერ წაუკითხ-
ავს ლექსი „1950“.

ვიღო მომდევნო ლექსი — „მთა-
წმინდის მთვარეს“ წაკითხავს
გალაკტიონი რამდენიმე სიტყვას ამ-
ბობს იმაზე, თუ როგორ აისახა სა-
ერთოდ ზღვის სიღამაზე ქართულ
პოეზიაში და როგორია პირადად მი-
სი დამოკიდებულება ამ თემისადმი,
შემდეგ კი განაგრძობს:

— ამისთან დაკავშირებით, ნება
მომეცით, გავიხსენო ერთი ამბავი.
ეს იყო წინათ, დიდი ხნის წინათ...
მე ვახლდით ბათუმში, ზღვის პირას
მე მომესმა ქალის ხმა — საღამო
ხანს... ის მღეროდა მოტივს — „გე-
დის სიმღერა“.

... და კითხულობს „მთაწმინდის
მთვარეს“.

ამავე ფირზე ასეთი ჩანაწერიცაა:
— აქ უკანასკნელი არაერთგვარ
იყო ნახსენები წიგნავი, რომელიც
გამოვიდა 1954 წელს — „ოქრო
აჭარის ლაყვარდში“ — ამბობს გა-
ლაკტიონი. — ამხანაგებმა ამ წიგნს
შეფასებდა მისთვის ისეთი, რომ მე
საყვებით ემსჯილეთ ვარ, როგორც
ავტორი წიგნისა... არ ვიცი, რომელი
ნაწილი წაკითხო ამ ლექსებისა...
გადავშლი, რაც შემეხდებოდა, იმას წა-
ვიკითხავ...
აი, ეს ლექსი:

ყოველ გრივალში თუ ქარიშხალში
მეღვარა დღემდე ცხოვრების სავსე
მეტის გრძობით, მეტის დანდობით...

ყოველ წყვლაღში მანათობელ
ცეცხლად ანთე,
ვლვარე ცეცხლად, სიოცხლთ და
...ახალგაზრდობით... და ა. შ.

ესე იგი, „მთაწმინდის მთვარის“
ავტორისეული წაკითხვის გარდა ამ
მაგნიტოფირმა შემოგვიჩანა თვით
პოეტის რამდენიმე სიტყვაც იმ იღუ-
მალი წუთების შესახებ მეოცე საუ-
კუნის ქართული ლირიკის შედე-
რი — „მთაწმინდის მთვარე“ რომ
შეა.

მახსენდება სამგლოვიარო დღე-
ებიც; გალაკტიონთან გამოთხოვების
დღეები... ჩვენი გამოსათხოვარი გა-
დაცემა, სტუდიაში სერგო ზაქარია-
ძე, აკაკი ვასაძე, ვერიკო ანჯაფარიძე,
დემნა შენგელაია, გიორგი ახვლე-
დიანი, პავლე ინგოროყვა, შალვა
ამირანაშვილი, გიორგი ლეონიძე,
სიმონ ჩიქოვანი, აკაკი გაწერელია...
მახსენდება ლურჯი ყვავილების
ზღვა და გამოსათხოვარი როგორ ჩა-
მდგარი მთელი საქართველო.

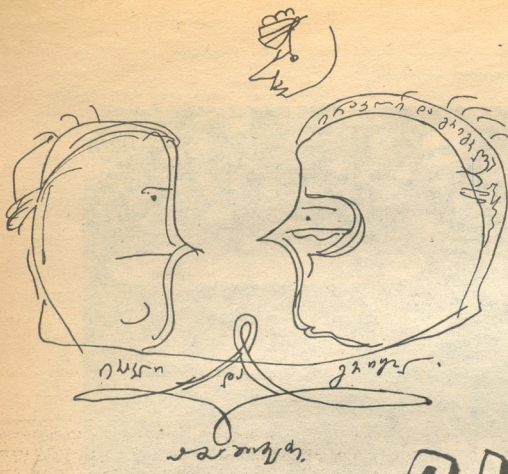
„... მე ვიცი, იმ დღეს; გალაკტი-
ონის დასულავეების დღეს, ჩემი
ერთი იყო მგლოვიარო, ამაყი, ორთო-
ულად მიტყვეველი და არისტო-
კრატი...“ — დაწერა შემდეგ თბა
პაჭკორიამ.

„... გალაკტიონი წმინდა წყაროა,
მე — ნიაღვარი...“ თქვა ერთხელ

გიორგი ლეონიძემ, როცა ლიტერა-
ტურის ინსტიტუტში ვიყავით მისუ-
ლი ჩაწერაზე. ლექსებს წერდა მაგ-
ნიტოფირზე, კითხულობდა გატაცე-
ბით, კარგ განწყობაზე იყო, მოსწონ-
და თავისი ლექსები. უცნებ შეჩერდა
და ძალიან წყნარად, დაფიქრებთ
წარმოთქვა ეს ფრაზა — „გალაკტი-
ონი წმინდა წყაროა, მე — ნიაღვა-
რი...“ გვონებ, უზუსტესი შეფასება
მისცა ორი დიდი ქართველი პოეტის
შემოქმედებას, მათ შორის მსგავსე-
ბა და განსხვავება ზუსტად განისა-
ზღვრა.

1963 წლის თებერვალში რუსთა-
ველის თეატრის საკონცერტო დარ-
ბაზში გალაკტიონის ხსოვნის საღა-
მო გაიმართა.

ამ საღამოზე სიტყვით გამოსულ-
თვან საქართველოს რადიოს ფონდს
შემორჩა გ. კეცხოველის, კ. გამსახურ-
დიას, ს. ჩიქოვანის სიტყვის ფრაგ-
მენტები, ამავე ფონდში იმახებო ამ.
ვართავავას, ბ. კეცხოველის, ა. გა-
წერელიას, ბ. ჟღენტის, ნ. აგიაშვი-
ლის, გ. ასათიანის, სხვათა და სხვა-
თა, ქართველ მოღვაწეთა, გალაკტი-
ონ ტაბიდის თანამედროვეთა სიტყ-
ვები და მოგონებები დიდ პოეტზე.
ეს ჩანაწერები მოგვიტოხობს გა-
ლაკტიონის ცხოვრების ეპიზოდებს,
გვაცნობს მისი ბუნების, მისი ხას-
ათის თავისებურებებს, გვეხმარება,
მიუხედავოდვეთ მის პიროვნებას.
ამიტომაც ცხადია და გასაგებია ამ
ფონოგრამების მნიშვნელობა.

მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი ბავშვიანი

გაგაგონანი

* * *

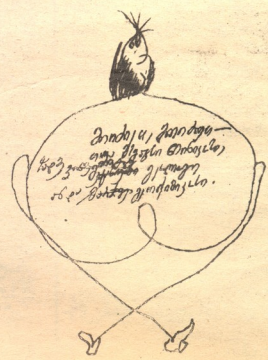
1976 წლის

— ძამიკო, ნიკოლაი ეყოვი თუ გაგიგონია?
— კი, გამიგონია...
— ანდრეი ვიშინსკი?
— ვიშინსკი გაგიგონია...
— ლავრენტი ბერიაც, ძამიკო?
— დიახ, ლავრენტი ბერიაც...
— თუ ლავრენტი ბერიაც, რავე სტილინის კიტელები
ვით გავენ ერთმანეთს, ჰა.
მე ხმა არ ამომილია, ამ მსგავსებასაც არასოდეს და-
ვეკვირებივარ, მაგრამ დიღმა პოეტმა კი ძალიან გამა-
კვირვა და ჩამაფიქრა, იქნებ იმიტომაც, რომ მაშინ ძა-
ლიან ახალგაზრდა ვიყავი. ეს იყო 1956 წლის მარტი თუ
აპრილი...

ჯანსუღ ჩარკვიანი

ქვეყნისათვის
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი
მეტი ბავშვიანი

ერთმა ბრძოლვა ანე სტეტი:
მე არ ვიცი ცეცა-მეცა,
ცეცა-მეცა არ არისო
სწოვის მელინა და მეტა.

ირაკლის, გოგლას და სტრვის
გარდა აქ, ჩემო ძამია,
აჩქარებითა სოფელი
აჩავის მოუჭამია.

აბა, მოხე, ჩემო მოხე,
შეიფე და შეიშოხე,
ფილოსოფოსს შენიხონას
ჭამა უნდა თავის დროზე.

არის გაძმევის ჯვარზე
შოლოდ იმის გამო,
რომ არ იცი მარქსი,
რომ არ იცი კამო.
ვის არ უყვარს დიდი
და ლაფვარდი ლამე,
შოლოდ სისუფელი
არ წამოგდეს რამე.

რაკი დაგვიხეხე
წინ კილიაია,
უნდა ავილოთ
ბენკილიაია.

თუ არ სვა და თუ არ ჭამა,
უცხოვნდება მეთი მამა,
რაც იმან ვერ შეინწავლოს
ბეგმელი და დასტურ ლამა.

ისტორიკოსს იტყვის პოსხე,
ასე სჯობსო თავის დროზე;
გალაქტიონ ლექსებს სწერდეს
და გონორას სჭამდეს მოხე.

შეკრას

ერთმა მახებთან კავშირი
და შეგვარობა ურჩია,
მეორემ გულდასაშვირი
მარქსის ტომები ურჩია.
რომ არ შიდილო არცერთი,
ერთხმად იძახენ: ურჩია!

ქიზეულ მერისქვილესა
შინაიშვილსა სანდროსა
ზოგი ეძახის ალექსას
და ზოგი ალექსანდროსა.
ლექსებსაცა წერს, დრამებსაც,
მინდაც დიდს იღებს ამ დროსა,
ზაფხულზე ქიზეუს მგალობლობს,
თბილისში — დაიწამირსა...

მშენებელი ლატარია
რა ეშმაკმა გადარია,
თუ ავდარი გამოვიდა,
ის იძახის: რა დარია.
ნაცრის ქვეშა თუ დაიწყო,
ის იძახის: ლადარია.
გვართ თუმცა მეგრელია,
წარწოშობით თათარია.
ვერ გავიგე, მშენებლობის
დღიე საქმე რად არია,
მარცხ მისი მშენებლსა
ბაბლონის სადარია.
შეწდება და არ შენდება,
არც ევრხვი, არც ჭადარია,
რა ეშმაკმა გადარია
მშენებელი ლატარია.

ბრძევი, ხმა გაკმინდე,
ნუ მიტყერ აღმაიყერ,
რაც გულით არ მიწდა,
ერთ სტრაქონს არ დაეწერ.

პოეტს სოფლის დროში
ზღვა აქვს დასანახი:
ქინძი, ოხრახუში,
ქვიჭა-ქვიხანაყი.
მაგრამ ქალაქში კი
სხვა აქვს სანახავი:
მიქვს ცხვირი — ხაჯი
მაგრად სანაყავი...

საქმეს უსაქმობა სჯობს
და გირობას — ლაჩრობა.
პოეტის სუნთქვას სპობს
პოეტის ვაგრობა.

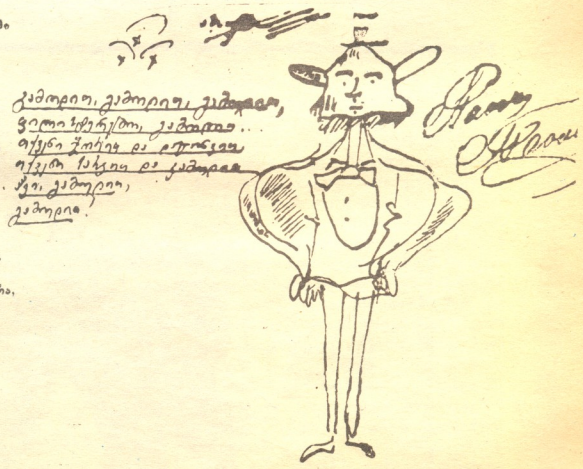
ხელი მოუწერა,
საწებელი მოუწე რა,
ვინახულეთ, მო, უწერა,
მოუ, მოუ, წერა!

ურემს გერჩიოს „ფიადი“,
რომ შექმნა რამე დიადი.

ეს გულბათი გუკავავს
ის ინდურს ჭამს — გამაწე.

ანდრო პატარა
ან ფატი დიდა,
ეს ცხოვრება რაა,
სულ ზეწვევს ჭილია:
ან დრო პატარა
ან ფატი დიდა.

თითზე ვთვლიდით ნამდიდელ პოეტს,
ესა კი გუკავს მილიონი,
არ არიან ილიანი,
საგვიმარადღენ ალიონი.

კამილი, კამილი, კამილი,
ვილი, ვილი, ვილი...
ეყენა ჭიტი და აგურად
ეყენა ხაჯი და კამილი
ჭი, კამილი,
კამილი!

S. Javakhi

გაზაქ- ტიონის გაზეთისათვის

1. ლიტერატურაში არაფერი ისე საზოგადოებრივად არ არის, როგორც ეგონებოდა: ეს არის სენი ახალგაზრდასი, რომელიც ჰფიქრობს მხოლოდ საკუთარ ნაწარმოებზე და ვერაფრით ვერ წარმოუდგენია, თუ შეიძლება სადმე უფროსი რამ მოიგონებოდეს. ერთი პრიოლტარული პოეტი ამბობს, რომ მხოლოდ ის არის ოქტობერი... (!) მხოლოდ ის და სხვა არაფერი!

2. მე ვიცი რომ ახალგაზრდა პოეტს, რომელმაც დაჰქარვა ჩემს თვალში ყოველგვარი ღირსება; იგი შეურაცხყოფელი და უადილო სიტყვებით იხსენიებდა მეტად ღირსეულს, განათლებულს და გონიერ ადამიანს.

3. ბევრია ჩვენში პოეტი, რომელიც ეძებს მას, რისი პოეტიც შეუძლებელია.

4. ბევრია აჩქარებული და სულწაფული პოეტი. საქმეს აჩქარება როდი უნდა.

5. ბევრია პოეტი, რომელიც ხვალისთვის გადასდებს საქმეს ყოველდღე: განა ეს შესაძლებელია?

6. პოეტს მხედველობაში უნდა ჰქონდეს დასაწყისი და დასასრული ყოველგვარი პოემისა.

7. როდესაც რევოლუციის ცეცხლის ალში შესვლას დაიბრებ, იქვე უნდა ეცეზო მისგან გამოსავალიც.

8. ყოველგვარი ლექსი, ყოველგვარი პოემა, უბრალო სტრაქონიცი კი გავრამე ასევე და ერთხელ გადასჭერ: არ შეიძლება ბეჭდვა ყოველგვარი აბლაღობისა.

9. ერთხელ გამოცდილს მეორეჯერ გამოცდა აღარ სჭირდება!

10. გამოუცდიელ ადამიანს ნუ ანდობთ თავის საიდუმლოს.

11. ასარტულე დაიბრებული, თუნ-

22. მე ვეჭვითებ უღიღესადამიანებზე, რომელიც მახეში გაებნენ, ან დევნას განიცდიან.

23. ადამიანის შესახებ, ყოველგვარი საქმის შესახებ იქონიე მოთმინება.

24. იქ, სადაც სჯობია მოთმინება, არ უნდა აჩქარდე.

25. ნუ იქნები შურისმაძიებელი (არ ეხება კლასიურ მტერს).

26. იცოდეთ ზომა თქვენი მოქცევის (მოქმედების).

27. ომის დროს სახე არ უნდა მობრუნდეს.

28. სხვისი ჩხუბი თავისთავზე ნუ გადაგაქვს.

29. ჩხუბის დროს დიაცაიე ზომიერება და შეუფრადლით შეძლებისდაგვარად მალე.

30. ნუ დაიტოვებთ გულში შურს.

31. აყეთეთ ყოველგვარი საქმე მოთმინებით.

32. განერიდეთ უფარგის ადამიანს და დაუმეგობრდით ღირსეულს.

33. მზად გქონდეს ყველა კარგი გრძნობები (გამოეხეზაურეთ ყოველკარგს).

34. ერიდეთ უმსგავსო სანახაობას!

35. ნუ დამისახურებთ ადამიანთა შორის ცუდ სახელს (ნუ იტერ სახელს).

36. ნუ შეიძენთ ნაწილს ნაქურდალ ნივთისას.

37. სამეფო პალატის ახლო სახლს ნუ აიშენებ.

38. ნუ დასახლდები ღუქნების ახლოს!

39. განერიდეთ ზნეობრივად დაცემულ ადამიანებს და მათ მსგავს ადგილებს.

40. ნუ გინდა უზნეო და უზრდელი თანამშრომელი, ან მეგობარი!!!

დაც ეს სიცოცხლედ დაგიცდეს (იყავი სიტყვის კაცი, პირობის კაცი, გატანის კაცი).

12. დაბირდი ცოტას, შეასრულე კი დაბირებულზე მეტი.

13. ისწავლეთ იყეთ თავისუფალნი, დაუმორჩილებელნი და ქარიშხლიანი.

14. გიყვარდესთ ყოველთვის სიმართლის თქმა (სიმართლე).

15. ნუ გადახვალთ ზომიერებას (ზომას. ზომაზე მეტი).

16. შეგეძლოს მოთმინების მქონე ადამიანის ცნობა.

17. იცოდეთ ყველამ, რომ ცხოვრება სწრაფწარმავალია. ბანალურად: დღესა ვართ და ხვალ არა.

18. იცოდეთ ფასი განმრთელობის (ფიზკულტურა).

19. ნუ ღუბავთ თავის სიცოცხლეს უსაქმეობრებით, უქმე ცხოვრებით.

20. ნუ გადახარებთ სხვისი უბედურება, თუ იგი „სხვა“ — კლასური მტერი არ არის!!!

21. არ უნდა შეგიპყროს მწუხარებამ — თუ გადატყდა, გადადივარა, ან გადაიწვა.

გალაქიანი მესხეთში, კალაშნი.

გალაკტიონის დღიურიდან

მთელი ღამე თითქმის არ შეძინა. ვეწევი საწოლში, ვტრიალებდი გვერდ-დან გვერდზე, ვწვედი თუთუნს. გული ბოდვით შქონდა სავსე იმის გამო, რომ ასე საცოდავად, ასე უსწუგეზოდ, ასე თავის ანაბარა ვარ მიტოვებული ბედის მიერ. მაგრამ არა, მიტოვებული კი არა ვარ ბედის მიერ, იგი ბედი ჩემთანაა, აი, ეხლაც თვალწინ მიდგას საზიზღარი. იგი ხარობს ჩემის ტანჯვით, იგი დამციონის, იგი აფორიაქებს ყველაფერს, რაც ასე ძვირფასი იყო ჩემთვის, რწმენას აღამიანისადმი, კულტურისადმი, ხელოვნებისადმი, ყველაფრისადმი. იგი მიყარავს პატივისცემას თავის თავისადმიც კი. აი, ჩემი ნაწერები, რომლებიც ასე უყვარდა ხალხს. დამარა კი ვინმე, რომელიც მთელის სულით და გულით ეწაფებოდა ჩემს ლექსებს? ნაწილს ვუყვარდი, ნაწილს ვეჭავრებოდი და მეომებოდა... მეორე ნაწილმა ხალხისამ სძლია პირველს, მას, რომელსაც ვუყვარდი... ეხლა მათთვისაც არაა გავხდი, რაკი იგრძნეს, რომ

უძლეური ვარ ბედის წინაშე. ბედი? რა არის ბედი?
ბედს მიქმნიან აღამიანები, ახლობლები და შორეულები.
ო, რა საშინელი ღამე იყო წუხანადელი ღამე... ასე გათენდა კიდეც... გათენებისას...
ჩემს კაბინეტში ეძინა სხვას, რომელსაც არაფერი არ აკავშირებს ჩემს ხელნაწერებთან. ეს იყო კოშმარი, ახესალოში მძიმე ავადმყოფია.
ჩამოვიდა ტატიანა, ჩამოვიდა კალისტრატე, მოვიდა აკერმანი.
ვასკა ვერაფერს ვერ აკეთებს, არაფერი არ იცის.
ახესალოში საავადმყოფოშია გადასაყვანი. კოშმარებია.
ნუნუ არაა ეკაყოფილი უნივერსიტეტში სამსახურით.
ახესალოში ინახულა კორნელიმ თავისი ცოლით.
სალამოთი კი... არა, ეს შეხანიშნავი იყო, როდესაც ოთახში შევიდი და ოთახი გავაჩირადენე... ფანჯარა გავადე. სახლის პირდაპირ დადგა

ორი ახალგაზრდა ხულიგანი და ხმა-მაღლა დაცივით იძახდა:
გალაკტიონი! გალაკტიონი! გალაკტიონი!
ეს იყო კოშმარი. მე დამციონდენენ... მე დამციონიან... პირველად ჩემს სიცოცხლეში.
აღბათ, ღირსი ვარ! აღბათ, აღბათ! ვარ კაცი, აღბათ! მაჭვს ნებისყოფა აღბათ ვარ ღირსი პატივისცემისა. ან ვინ უნდა შცეს პატივი, როდესაც მე თვითონ პატივს არა ვცემ თავის თავს. მე ვერ ვუსწორდები ჩემს დაჩაგრულ ბედს, მაზასაღამე, არა ვარ ღირსი მოკრძალებისა — ... ემ, შენ იქნება მოითხოვ ძველებურ თავვანისცემას? ნუთუ არ იცი, რამდენი ხანი ემზადებოდნენ, რომ შენ ამ მდგომარეობაში მითევანეთ? დამციონიან, ჩემივე სახლის წინ, ჩემს სახლში... ღმერთო... ღმერთო... ღმერთო... როდემდის გაგრძელდება ეს? ნუთუ ყოველდღე ასე იქნება? არა, ეს ნაშეტანია. ეს სირცხვილია, ეს ახუჩად ავდება. კმარა, კმარა! კმარა ომი ხმალი ვაწვევა! ერთდღერთი ხსნა.

„მეტრომინატი“ შენობა. ფანჯარა, ხაიდანაც პოეტი გაღმოვარდა.

* * *

ყვავილების მდინარეს კუბო ცისკენ მიჰქონდა: იწვა გალაკტიონი და თავისს ფიქრობდა.

ალმართ-ალმართ მდინარე მთაწმინდისკენ დიოდა: იწვა გალაკტიონი — მოხუცს ბეჭი სტიკიოდა.

ალბათ, შუბლიც სტიკიოდა — მაინც, მეფურ იერით, იწვა მკერდუმბერაზი, ხნიერი და ძლიერი.

რალაც პათეთიკური მას სიკვდილშიც დაჰკრავდა: იწვა, როგორც ყოველთვის, ახლაც არვის არ ჰგავდა:

ეს სიკვდილი, ეს დაფნა, ეს შუე ოქროცურვილი — იყო ეს ყველაფერი მხოლოდ მისი სურვილით.

დირიჟორი თვით იყო! რაც მოხდა და გათავდა და რაც ახლა ხდებოდა — მისი ჟინი მართავდა...

ყვავილების მდინარეს რკინის კუბო მიჰქონდა, იწვა გალაკტიონი, სივრცეებზე ფიქრობდა.

უცბად შამოვლესული შერჩოქოლდნენ დროშები, უცბად, მამადავითის ზეჰვითან შედგნენ მგოსნები:

კონსტანტინე ბატონთან ლეონიძეც იქ იდგა, „რა ჰქნა?“ — უშისამართოდ ჩიქოვანმა იკითხა.

„რა ჰქნა?“ — ახლა ირაკლიმ თქვა და თავი დახარა — იმ დღეს ავად შეინშნა ეს ამდენი ჭადარა...

ხდუმდნენ დიღოსტატები, იდგნენ მზრების კანკალით, დასწყევლიდა მთაწმინდას საუკუნის სამკალი.

წინ გვიმდოდა სიკვდილით სივრცეების მხილველი, მიდიოდა ამაყი და სიკვდილშიც პირველი.

იყო ცხრაას ორმოცდაცხრამეტი წლის ტალახი, იყო ფრთხილად გაჭრილი წმინდა ძვალთშესალავი.

ალაც სამარხ მიწაში იყო მარტის ამინდით ტლახში აზულილი უშველესი კრამიტი.

რალაც პათეთიკური მას სიკვდილშიც დაჰკრავდა, იწვა, როგორც ყოველთვის, ახლაც არვის არ ჰგავდა.

ერთი-ორი სხვაეც ჰყავდა, ვინც მშობლისთვის იბრძოდა, მაგრამ ვისაც მარხავდა, საქართველომ იცოდა.

1968 წ.

გარეკანის პირველსა და მეოთხე გვერდებზე თენგიზ სახსონიძის პლაკატი.

გაღიგა წარმოებას 1. 07. 92. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 9. 10. 92. ქალაქის ზომა 80x90¹/₂. გარეკანი, ჩანართი და ტექსტი იხედემა ოსტენტური წესით. ფიზიკური ფურცელი 4. პარობითა ნახელო ფურცელი 2,8. ხაიდანაცხო-საგამოცემლო თანხა 5,89. ტირაჟი 17 000. შეკვეთა 1148, ფასი 1 865. 50 კაპ.

Ежемесячный независимый общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» («Знамя»). (на грузинском языке), 390096, Тбилиси, ул. Костава, 14. Типография газетно-журнального издательства «Самшобло». Адрес редакции: 380008 Тбилиси, 8, пр. Руставели, 42.

რამდამიძის მისამართი:

850005, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 42. ტელეფონები: მთავარი რამდამიძის — 99-24-88. პასუხისმგებელი მდივნისა და განყოფილებათა ხელმძღვანელის — 99-28-45. რამდამიძის სამდივნოს — 99-01-89.

რამდამიძის უფროსი მასალა ამტორს პრ უპრადეპა.

ლევან აბაშიძე

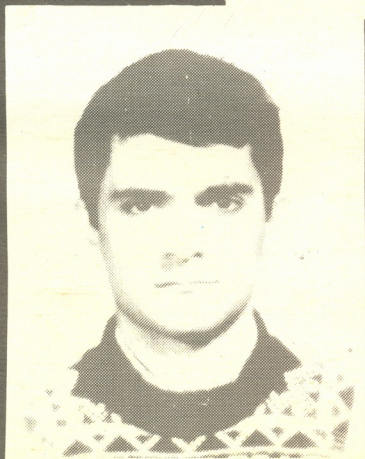
სიკვდილის გზა არაა არის
პერდისუბერ გზის პერდა

გალაკტიონი

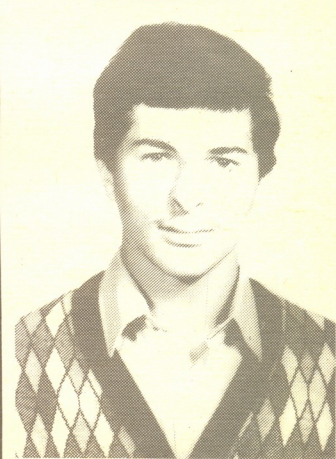
კოკა კლიაშვილი

იზარ ფურცელაძე

ზანდრო ვაჩიშვილი

გურამ გელავა

6 29/81

